

Artikkeli

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Epäilyä ja myötätuntoa:

Yksin tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa ja Ylen verkkouutisissa 2014–2016

Artikkelissa tarkastelemme suomalaista uutisointia yksin maahan saapuneista pakolaisnuorista. Aineisto koostuu Aamulehden, Helsingin Sanomien ja Ylen teksteistä vuosilta 2014–2016. Tämä ajanjakso on ollut merkittävä määrällisesti poikkeuksellisen Eurooppaan kohdistuneen maahanmuuton vuoksi. Kysymme, miten suomalaisessa uutismediassa kerrotaan yksin tulleiden nuorten tilanteesta? Millaiset teemat ovat juttujen keskiössä? Entä mitkä aihepiirit jäävät marginaaliin? Aineiston analyysin pohjalta väitämme, että kaikissa kolmessa mediassa toistuvat epäilyksen ja myötätunnon representaatiot entisestään kaventavat julkista keskustelua yksin tulleiden nuorten arjesta, vaikeuksista ja mahdollisuuksista uudessa kotimaassaan. Myöskään nuorten omaa toimijuutta ei juuri nosteta esille näissä medioissa. Artikkelimme ottaa laajemmin kantaa kahteen yhteiskunnalliseen kysymyksen. Yhtäältä jäsenämme, miten suomalainen media raportoi yksin tulleisiin liittyvästä maahanmuuttopolitiikasta ja erityisesti biopoliittisista käytännöistä. Toisaalta osoitamme, miten analyysin kohteeksi valitsemiemme medioiden välittämät representaatiot vahvistavat uhri- ja uhkadiskursseja. Nämä diskurssit eivät tue nuorten kotoutumista saati heidän aktiivista toimijuuttaan heille uuden yhteiskunnan jäseninä.

AVAINSANAT: Uutismedia, uhri- ja uhkadiskurssit, myötätunto, yksin tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat, biopoliittinen hallinta, iänmääritys, perheenyhdistäminen, nuorten oma ääni

Sotien ja konfliktien vuoksi yksin matkaavia lapsia ja nuoria on ollut aina ihmisten paetessa kotimaistaan. Kyseessä ei ole Euroopassakaan uudesta ilmiöstä. Sen sijaan yksin saapuvien lasten ja nuorten määrissä on viime vuosina ollut suurta vaihtelua. Eurooppaan saapui vuoden 2015 aikana 95 000 alaikäistä yksin tulleita turvapaikanhakijaa, joista Suomeen päätyi hieman yli 3 000. Tämä hakijamäärä oli suurin, mitä Suomeen on koskaan saapunut. Vuoden 2016 aikana ilman huoltajaa

saapuneiden alaikäisten määrä putosi huomattavasti ja Suomesta haki turvapaikkaa noin 400 yksin tullutta lasta ja nuorta. Tämä johtui vuoden 2015 jälkeen Euroopan Unionin kiristyneestä maahanmuuttopolitiikasta ja ulkorajavalvonnasta, jotka ovat huomattavasti vähentäneet Pohjois-Eurooppaan yksin saapuvien pakolaislasten ja -nuorten määrää. Vuoden 2018 loppuun mennessä yksin tulleiden turvapaikkahakemuksia otettiin Suomessa vastaan vain 109 kappaletta. Suomeen saapuvien alaikäisten lähtömaat ovat pääsääntöisesti Afganistan, Irak, Iran, Somalia ja Syyria.

Ennen kesää 2015 yksin tulleista raportoitiin suomalaisessa mediassa hyvin harvakseltaan. Julkisessa keskustelussa aihe oli myös marginaalinen, samoin vain muutamattamat akateemiset tutkimukset käsittelivät näiden nuorten tilannetta (ks. Kauko 2015; Kauko 2015; Kuusisto-Arponen 2015). Yksin tulleiden suuri määrä syksyn 2015 aikana herätti mediassa huomattavaa mielenkiintoa koko Euroopassa ja näiden nuorten tilanteista raportoitiin tuon syksyn aikana lähes päivittäin myös Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa ja Ylellä. Tässä artikkelissa tarkastelemme, miten yksin tulleista kerrottiin suomalaisessa mediassa vuosina 2014–2016 sekä miten ilmiön uutisointi muuttui tämän ajanjakson aikana. Vaikka artikkelimme on kriittinen ja osoitamme valtamedian uutisoinnissa ongelmallisia käytäntöjä, tarkoituksemme on myös lisätä ymmärrystä, miten yksin tulevia alaikäisiä turvapaikanhakijoita käsittelevä uutisointi tuottaa oikeutusta biopoliittisen hallinnan käytännöille ja uusintaa uhri- ja uhkadiskursseja. Lisäksi osoitamme, miten myötätuntopuhe ja institutionaalisen hoivan ajatus kietoutuvat yhtä aikaa järjestelmälliseen epäilyyn nuorten taustasta ja maahanmuuton syistä.

Aineistomme koostuu kolmen vuoden ajalta 414 tekstistä, jotka on julkaistu Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa ja Ylen suomenkielisillä verkkosivuilla (<http://yle.fi/uutiset>). Aineisto jakautuu viiteen tekstikategoriaan: 1) kotimaan uutiset (312 kappaletta), 2) ulkomaan uutiset (71), 3) mielipiteet (21), 4) pääkirjoitukset (7) sekä 5) muut jutut (3). Ylen verkkosivulta kerätty aineistomme perustuu uutisjuttuihin, AL:n ja HS:n aineistoon sisältyy kotimaan ja ulkomaan uutisten lisäksi pääkirjoituksia, mielipiteitä ja muita juttuja, kuten kolumneja tai pienempiä infolaatikoita. Artikkelissamme ei tarkastella eri aineistokategorioiden välisiä sisällöllisiä eroja, koska kaikista tekstityypeistä löytyi aineiston sisällönanalyysiä tehdessämme samoja läpi aineiston ilmeneviä teemoja. Olemme kuitenkin lukijaa varten merkinneet aineistoviitteisiin ja -sitaatteihin, minkä tyyppisestä tekstistä on ollut kyse. Käytämme tekstisanaa aina, kun viittaamme aineistoon tai sen osaan, jossa on mukana muunkin tyyppisiä kirjoituksia kuin kotimaan ja ulkomaan uutisia. Näihin sen sijaan viitataan uutisina tai uutisjuttuina.

Määrittelemme artikkelimme aluksi, miten myötätunto ja epäily ovat osa median luomia representaatioita ja miten nämä vahvistavat biopoliittisen hallinnan oikeutusta yhteiskunnassa. Tämän jälkeen esittelemme empiirisen aineiston teemat sekä niiden ajallisen kehityksen. Varsinaisissa aineistoluvuissa keskitymme kolmeen aiheeseen tarkemmin: 1) iänmääritykseen, 2) perheenyhdistämiseen ja 3) nuorten oman toimijuuden ja kokemusasiatuntijuuden esille tuomiseen. Näistä kaksi ensimmäistä valittiin aiheiden politisoitumisen vuoksi. Lisäksi iänmääritys ja perheenyh-

distäminen olivat läpi aineiston mediassa esillä ja ne olivat keskeisimmät yksin tulleisiin nuoriin kohdistuneet biopoliittisen hallinnan käytännöt suomalaisessa maahanmuuttopolitiikassa. Nuorten oman äänen esille tuomisen analysointi sen sijaan osoitti nuorten kokemusten esittämisen olevan vähäistä mediassa.

Myötätuntoa ja epäilyä: nuoret biopoliittisen hallinnan uhreina ja uhkana

Mediaa on Suomessa syytetty viime vuosina maahanmuuttoon liittyvissä yhteyksissä muun muassa yksipuolisesta uutisoinnista, asioista vaikenemisesta ja jopa valehtelemisestä (Tuomola 2018, 171–172). Tämä mediaan kohdistettu puhetapa on tunnustettu maailmalla jo vuosikymmeniä sitten, eikä se siis kohdistu ainoastaan suomalaiseen toimijakenttään (ks. esim. Tester 2001; Benson 2013; Dahlgren 2018). Myös Chouliaraki ja Stolic (2017) korostavat, että pakolaisuutisissa nousee esille usein kaksi diskurssia. Nämä ovat joko passivisuutta korostava uhriasema (*victimhood*) tai rikoksiin liittyvät uhkakuvat (*threat*). Molemmat diskurssit olivat läsnä myös suomalaisen median yksin tulleista kertovissa uutisissa. Höijer (2004, 521, 561) korostaakin, kuinka mediassa kulloinkin vallalla oleva uhrikoodi tulee kuin itsestään mediayleisöjen sisäistämäksi ja siksi esimerkiksi lapsiin, naisiin ja vanhuksiin kohdistuva myötätunto tekee yleensä heistä ”parempia” ja idealisoituja uhreja mediassa. Chouliarakin ja Stolicin (2017, 1168) mukaan empatian luomiseen pyrkivissä jutuissa lapset ovat tyypillisiä instrumentteja mediakuvastossa, jossa halutaan herättää lukijan myötätunto ja auttamishalu, mutta samalla näiden juttujen kautta luodaan kuvaa pakolaista avuttomina ja tahdottomina henkilöinä. Ongelmallista tämän uhridiskurssin uusintamisessa on nimenomaan toimijuuden määrittely ulkoapäin, jolloin osasta pakolaisia tulee yhtä aikaa hoivaa oikeuttavan myötätunnon ja pakottavien politiikkatoimenpiteiden kohteita. Tätä Ticktin (2011, 5) kutsuu aseistetuksi rakkaudeksi (*armed love*), jolloin pakolaiskehoihin kohdistetut toimenpiteet, kuten biopoliittinen hallinta, oikeutetaan hoivan ja auttamisen nimissä. Biopolitiikalla tarkoitamme Foucaultia (2003[1976]) seuraten valtiollisia strategioita ja mekanismeja, joissa ihmiselämää, yksilöitä ja yhteisöjä hallitaan. Artikkelissamme osoitamme foucaultilaisessa hengessä, kuinka biopoliittinen kontrolli ulottuu kehoon esimerkiksi lääketieteellisen iänmäärittelyn kautta. Samoin osoitamme, kuinka biopolitiikan tilallis-sosiaalisista hallinnanprosesseista kirjoitetaan mediassa: miten epäily nuorten maahantulon syistä johtaa perheettömäksi suojelemiseen.

Pahimmillaan myötätunnon herättäminen ja hallinnan tavat kietoutuvat myös mediassa epävarmuuden ja epäinhimillistämisen korostamiseen (ks. Esses ym. 2013). Horsti (2016, 16) toteaa:

(...) median mielenkiinto pakolaistragedioita kohtaan ja näiden ”todistaminen” median kautta luovat ymmärrystä, samalla vaatien yleisön ja poliittisten päättäjien vastuunottoa. Tällainen todistaminen voi luoda myötätuntoa ja tukea pakolaisille, mutta samaan aikaan se voi oikeuttaa kasvavan kontrollin, ihmisten palautukset ja tarkkailun.

Ruotsissa 2015 käytyä mediakeskustelua ja erityisesti monenlaisten mediayleisöjen moraalista todistajuutta tutkinut Dahlgren (2018) toteaa artikkelissaan kolmivaiheisen muutoksen pakolaisuudesta kertovissa raportoinneissa. Ensi vaiheessa avoimuuden ja auttamisen korostaminen oli keskiössä ruotsalaisessa mediassa, toisessa vaiheessa kriittiset äänet lisääntyivät ja alettiin esittää näkemyksiä kaaoksesta sekä siitä, ettei Ruotsi selviä suurista pakolaismääristä. Kolmannessa vaiheessa uutisoinnissa korostuivat hyvinvointivaltion pakolaisuuden vuoksi kohtaama hallinnollinen taakka sekä yleis-eurooppalainen linja maahanmuuttopolitiikan kiristyksistä. (Dahlgren 2018, 392–395.) Myös Nikunen (2016, 167) on artikkelissaan tarkastellut median roolia pakolaiskriiseissä ja on päätenyt hieman erilaiseen kolmijakoon kuin Dahlgren. Nikusen mukaan ensin ilmaantuvat niin sanotut kriisi- ja skandaaliuutiset, ja vasta toisena seuraavat ystävällisyyttä ja solidaarisuutta korostavat uutiset. Viimeisessä vaiheessa Nikusen mukaan uutisointi puolestaan keskittyy institutionalisoitumiseen eli miten eri yhteiskunnalliset järjestelmät pystyvät hoitamaan pakolaisuudesta seuraavia asioita (emt.). Omassa aineistossamme oli nähtävillä saman tyyppinen kehityskulku. Aluksi uutisjutuissa korostuivat akuuttiin hätämajoitukseen sekä turvallisuuteen ja rikollisuuteen keskittyvät uutiset. Vasta myöhemmin mukaan tulivat institutionalisoitumista kuvaavat uutiset, kuten turvapaikkapolitiikkaan ja -hallintoon liittyvät jutut.

Median uutisoinnilla on siis suuri merkitys julkisen keskustelun muotoutumiseen ja sitä kautta laajemminkin asenteisiin, miten pakolaisiin suhtaudutaan ja millaisia väliaikaisia ja pysyviä palveluita sekä hoivaa heille toivotaan tarjottavan. Maasilta (2018) kirjoittaakin humanitaarisesta myötätuntopuheesta eli niin kutsutusta solidaarisuusdiskurssista. Maasilan mukaan (emt., 64–66) myötätuntopuhe on eräänlainen vaihtoehto niin sanotulle kaunapuheelle, joka perustuu epäreiluuden kokemukselle ja katkeruudelle. Myötätunnon kokeminen liittyy usein tiukasti uhriuttamiseen. Tietyt ihmisryhmät nähdään enemmän uhreina ja täten myötätunnon arvoisina kuin toiset. Lasten ja naisten saama myötätunto sota- tai pakolaisuutisissa on huomattavasti suurempi verrattuna esimerkiksi miehiin. Nuorten miesten asema tässä on erityisen hankala: uhrin ja uhkan määrittely kietoutuvat yhteen. Esimerkiksi vuoden 2015 uutisoinnissa käytetyt uhkakuvat valtavista pakolaismassoista, joita mitkään Euroopan valtiot eivät pystyisi pysäyttämään, perustuivat visuaaliseen kuvastoon täyteen ahdetuista veneistä, joissa pääasiallisesti oli nuoria ja aikuisia miehiä (Chouliaraki ja Stolic 2017, 1168–1169). Chouliaraki ja Stolic (emt., 1169) nimittävät tätä uhkan näkyväksi tekemiseksi (*threat visibility*). Tällöin suojaa tarvitsevien lapsipakolaisten sijaan luodaan mielikuvaa uhkaavista tummaihoisista nuorista miehistä, jotka saapuvat meidän tilaamme (emt.; ks. myös Nikunen 2010, 9).

McLaren ja Patil (2016) ovat löytäneet vastaavia tutkimustuloksia uhkakuvien luomisesta Australian sanomalehtimediaa käsittelevässä tutkimuksessaan. He esittävät (emt.), että Australian uutismediat käyttävät manipuloiavaa hiljentämistä (*manipulative silences*, ks. Huckin 2002) pakolaislasten tilanteesta, tietoisesti korostaen toisia ominaisuuksia ja muita tekijöitä taustalle jättäen. Kyseisen tutkimuksen perusteella australialismediassa turvapaikanhakijalapsset nähdään riskinä yhteisölle, harmina ja laittomina maahanmuuttajina, jotka ovat lisäksi vaaraksi muille lapsille. Tutkijoiden mukaan riskin ja poikkeavuuden korostaminen myötävaikuttavat turvapaikanhakijalasten säilöön-

ottoon ja vahvistavat äärimmäistä pakolaisveneiden takaisin työntämisen (*Turn back the boats*) -turvapaikkapolitiikkaa (McLaren & Patil 2016, 609–610).

Myötätuntopuhe luo sosiaalista ja poliittista oikeutusta yhteiskunnan järjestämälle institutionaaliselle hoivalle. Tämä hoiva on tiettyjen ihmisryhmien osalta ehdollista tai siihen liittyy järjestelmällistä epäilyä hoivan kohteen tosiasiallisesta tarpeesta siihen (Herz & Lalander 2017; Ni Raghallaigh 2013; Hynes 2003; Kuusisto-Arponen & Gilmartin 2019; Gilmartin & Kuusisto-Arponen 2019). Valitettavan usein myötätunto rakentuu suhteessa uhkakuviin pohjautuvaan geopolittiseen ja biopolittiseen hallintaan. Näin esimerkiksi analysoimamme iänmääritys on yhtäältä institutionaalisen epäluottamuksen ilmaus ja voimallinen biopolittinen hallinnan käytäntö. Toisaalta iänmääritysprosessi on ylikorostettu hoivan muoto, jossa alaikäiset pyritään kliinisesti todentamaan ja tämän jälkeen suojelemaan yli-ikäisiltä. Olemme muualla kirjoittaneet, kuinka biopolittinen hallinta ulottuu yksin tulleiden nuorten arkeen monin tavoin (Kuusisto-Arponen & Gilmartin 2019, 81–88). Tämä on siirtänyt esimerkiksi kansallisvaltioiden rajalla tapahtuvan perinteisen geopolittisen kontrollin vaatiman tunnistautumisen biopolitiikan varjolla nuorten kehoihin ja heidän jokapäiväiseen arkeensa (Gilmartin & Kuusisto-Arponen 2019, 19–26). Nuoret itse kertovat, kuinka heihin suhtaudutaan jatkuvasti epäluuloisesti: heidän henkilöllisyystodistuksensa ei kelpaa arkiasioita hoidettaessa ja näin esimerkiksi laskujen maksaminen tai internetpankkitunnusten saaminen on vaikeaa. Samoin he kokevat että, jos jotain pahaa tapahtuu, mediassa heidät usein esitetään vain yhtenä ryhmänä (Kuusisto-Arponen & Gilmartin 2019, 82–83). Tämän maahanmuuttopolitiikan ja maassa oleskelun yhteen kategoriaan, yksin tulleeeseen turvapaikanhakijaan, linkittäminen entisestään lisää heitä kohtaan osoitettua epäluuloa sekä ”uhkan näkyväksi tekemistä” (ks. myös Kuusisto-Arponen 2016b; Kuusisto & Korjonen-Kuusipuro 2018a; Korjonen-Kuusipuro & Kuusisto 2019).

Medialla on tärkeä merkitys julkisen puheen muotoutumisessa. Tästä syystä artikkelimme keskeisenä tavoitteena on analysoida kolmen median esille nostamia teemoja yksin tulleiden biopolittisen hallinnasta Suomessa niinä vuosina, jolloin maahanmuuttopolitiikan viimeisimmät kiristykset luotiin. Artikkelissamme osoitamme lisäksi, miten suomalaisessa mediassa myötätuntopuhe korostaa nuorten uhriasemaa, samalla kun nuorten omaa toimijuus jättäytyy uutisjutuissa usein taka-alalle. Herz ja Lalander (2017, 1074) ovat todenneet, kuinka jo pelkkä arkinen nimitys ”yksin tulleet” (*unaccompanied*) korostaa nuorten yksinäisyyttä ja erillään oloa muusta yhteiskunnasta. Kuten artikkelimme analyysiluvuissa osoitamme, tämän yksinäisyyden ja suojaattomuuden esittäminen myös mediassa on keskeinen myötätunnon ja institutionaalisen hoivan oikeuttamisen puhetapa. Yksin tulleeille itselleen ei juuri jää monimuotoista tai omaa toimijuutta korostavaa roolia mediassa. Tällöin nuoriin liittyvät kuvastot ovat erittäin kapeita ja heille tarjoutuvat roolit suppeita. Tällaisissa rooleissa korostetaan usein yksin tulleiden uhriasemaa, toimettomuutta ja haluttomuutta vaikuttaa heidän omiin asioihinsa. Toisaalta toinen tyypillinen median kapea rooli yksin tulleeille on, että heidät esitetään mallikansalaisina, jolloin nämä nuoret sopivat paremmin suomalaisen kotouttamispolitiikan retorisiin päämääriin. Saman ovat todenneet Godin ja Dona (2016) tutkimuksessaan nuorista diasporassa elävistä kongolaisista. Heidän mukaansa kolme

tyypillistä kerrontatapaa pakolaisäänestä ovat: 1) pakolaisnuorten ääni mediassa niputetaan epäpoliittiseksi, eikä heille näin anneta mahdollisuutta omaan toimijuuteen, 2) heidät esitetään homogeeniseksi ryhmäksi, vaikka eri etniset taustat, sosiaaliluokat, pakohistoriat, jne. vaikuttavat heidän kokemuksiinsa ja 3) usein heidät rajataan tavalla tai toisella erilleen muusta yhteiskunnasta, esimerkiksi marginalisoimalla ja puhumalla heistä vuosienkin jälkeen yhä pakolaisnuorina.

Seuraavaksi esittelemme artikkelimme aineiston ja Suomessa vuosina 2014–2016 käydyn keskustelun pääasialliset teemat sekä näiden ajalliset muutokset. Tämän jälkeen kohdennamme tarkastelun kolmeen aiheeseen yksin tulleita koskevissa teksteissä: iänmääritys, perheenyhdistäminen ja nuorten oman äänen kuuluminen.

Tutkimusaineisto

Artikkelin empiirisen aineiston olemme keränneet Aamulehden (AL), Helsingin Sanomien (HS) ja Ylen 1.1.2014–31.12.2016 julkaistuista uutisjutuista ja muista teksteistä. Valitsimme Ylen uutismedian suurimpana valtakunnallisena mediana sekä levikiltään kaksi suurinta sanomalehteä (AL ja HS). Aineisto sisältää kokonaisuudessaan 414 tekstiä, joista suurin osa (n=210) on Ylen julkaisemia. HS:n tekstejä on 136 ja AL:n 68 kappaletta. Aamulehden aineisto on koottu tekstien osalta Suomen Media-arkistosta, jonka lisäksi aineistoa on täydennetty lehden toimituksesta hankituilla uutisiin ja muihin teksteihin liittyvillä kuvilla ja graafeilla. Näitä oli 21 kappaletta. HS:n ja Ylen aineistot on poimittu kummankin uutismedian verkkosivujen digiarkistoista. Näiden medioiden teksteissä kuvat ja muut visualisoinnit olivat mukana automaattisesti: HS 186 kappaletta ja Ylellä 298 kappaletta. Lopullisessa artikkelissa päädyimme käyttämään vain iänmääritykseen liittyviä kuvia tukemaan tekstianalyysiä tämän aiheen osalta. Iänmääritysuutisissa käytetyt visualisoinnit valittiin aineistoksi, koska ne ilmensivät muuta aineistoa voimallisemmin nuorten kehoihin kohdistuvaa biopoliittista hallintaa.

Tekstiaineistoon on valittu kaikki kotimaan ja ulkomaan uutiset, pääkirjoitukset, mielipidekirjoitukset ja kolumnit, joissa on vähintään yksi maininta tai viittaus alaikäisiin yksin tulleisiin turvapaikanhakijoihin. Näin ollen aineisto käsittää myös tekstejä, joissa on ainoastaan maininta yksin tulleista turvapaikanhakijoista. AL:n ja HS:n arkistojen hauissa olemme käyttäneet seuraavien hakusanojen yhdistelmiä: yksin AND tull*, alaik* AND turvapaikanh*, ilman AND huoltaj*. Yle:n verkkoarkistossa ei ole mahdollista tehdä hakuja katkaisumerkin avulla, jonka vuoksi käytimme seuraavia hakusanoja: "alaikäiset turvapaikanhakijat", "yksin tulleet turvapaikanhakijat", "ilman huoltajaa saapuneet" ja "ilman huoltajaa saapuneet turvapaikanhakijat" sekä näiden hakusanojen yhdistelmiä. Olemme rajanneet audiovisuaalisen aineiston tutkimuksen ulkopuolelle, kuten myös uutisjuttujen verkkokeskustelut ja -kommentit. Ensivaiheen kategorisoinnin toteutti artikkelin toinen kirjoittaja tutkimusapulaisen roolissa. Kaikki muut empiirisen aineiston analyysivaiheet olemme tehneet yhdessä.

Tekstiaineiston analyysi oli kaksivaiheinen. Aloitimme tekstien luokittelun määrällisellä analyysillä, jotta saimme yleiskuvan aineiston suuntaviivoista. Tekstit koodattiin

siten, että jokaisesta poimittiin julkaisupäivämäärä, uutismedia (AL/HS/Yle), tekstityyppi ja otsikko. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa rakensimme tekstien otsikojen perusteella alateemoja, näitä oli noin 30 kappaletta ja aihepiirit olivat muun muassa vastaanottokeskusten lakkauttamiset, lainsäädännön kiristäminen, kielteiset turvapaikkapäätökset, kansalaisjärjestöjen osallistuminen ja koulunkäynnin aloittaminen. Alateemojen avulla luokittelimme aineiston kahdeksaan yläteemaan (taulukko 1). Tässä vaiheessa tarkastimme pistokokein tekstien sisällön ja niiden otsikoinnin yhteensopivuutta suhteessa luotuihin ala- ja yläteemoihin. Kategorisointi pelkästään otsikoiden perusteella ei ole yksiselitteistä, sillä tekstit saattavat sisältää monipuolisempaa sisältöä kuin mitä otsikko suoraan antaa ymmärtää. Lisäksi lehtien toimitusprosessista riippuen otsikoinnin tekijä saattaa olla eri henkilö kuin uutisen tai muun tekstin kirjoittaja. Toisaalta olemme luottaneet siihen, että kyseisten uutismedioiden otsikot vastaavat suhteellisen luotettavasti tekstien sisältöä. Oman aineistomme reliabiliteetin varmistamisen osalta päädyimme seuraavaan ratkaisuun: mikäli uutiselle tai muulle tekstille ei otsikon perusteella löytynyt sopivaa alateemaa, tarkastelimme sisältöä yksityiskohtaisemmin ja luokittelu tehtiin vasta tämän perusteella. Samoin olemme tarkastaneet tekstien sisällön ja otsikon vastaavuutta myös analyysin toisessa vaiheessa, jolloin teimme kolmesta (iänmääritys, perheenyhdistäminen, nuorten oma ääni) valitsemastamme temasta tarkemman sisällönanalyysin (Sarajärvi & Tuomi 2009 sisällönanalyysistä lehtiaineistoissa ks. esim. Hellman & Haara 2018). Sisällönanalyysi tehtiin aineistolähtöisesti käymällä läpi kaikki aineiston jutut, joissa mainittiin yksin tulleiden ikätestaus, perheenyhdistämisen käytännöt ja nuorten oma toimijuus. Kriittistä lähilukua hyödyntäen analyysin toisessa vaiheessa tarkasteltiin erityisesti, mitä asioita uutismediat näissä teksteissä ottivat esille, ketkä niissä olivat äänessä, millaisia termejä ja kielellisiä esittämisen tapoja käytettiin ja miten yksin tulleet nuoret ylipäättään asemoitiin teksteissä uhreina, uhkana tai oman toimijuutensa suhteen.

Taulukko 1. Aineiston pääteemat (n=414).

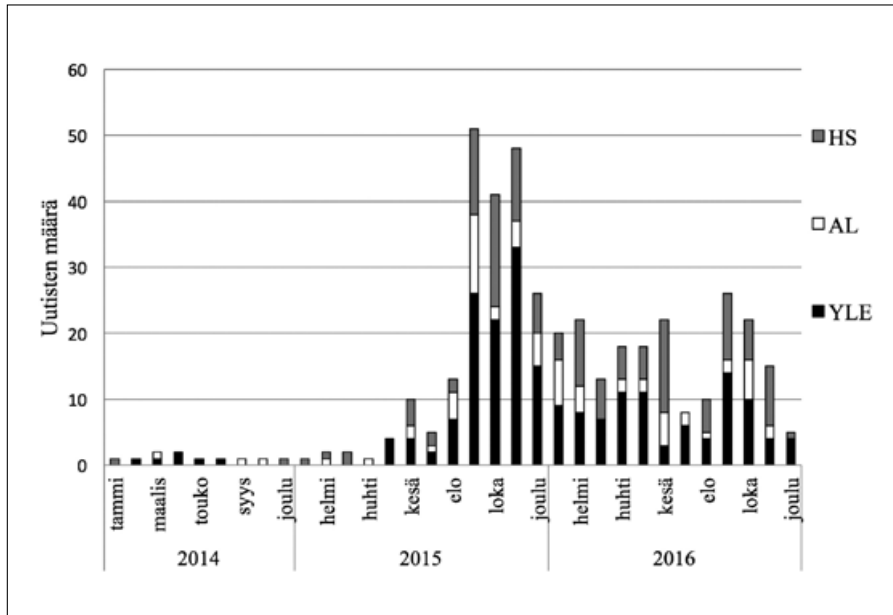
TEEMAT	n	%
Asuminen ja majoitus	115	28
Kansainvälinen liikkuvuus ja eurooppalainen turvapaikkapolitiikka	67	16
Kansallinen turvapaikkahallinto	57	14
Turvapaikkatilanteen määrällinen muutos	48	12
Rikollisuus ja turvallisuus	47	11
Hyvinvointi, kansalaistoiminta ja arki	35	8
Kunnallinen päätöksenteko ja kuntapaikat	23	6
Koulutus ja työllisyys	22	5
YHTEENSÄ	414	100

länmääritykseen liittyvien uutis- ja kuvituskuvien analyysi toteutettiin antropologien Collier ja Collier (1986) valokuva-analyysiä mukaillen. Ensinnä muodostettiin kokonaisnäkemys aineistosta (n=25) kirjaten ylös aineistosta syntyneet yleiset käsitykset, heränneet kysymykset ja vaikutelmat. Tämän jälkeen tehtiin tarkempi analyysi kuvissa esiintyvistä objekteista, värien käytöstä, sommittelusta ja graafien osalta teksteistä. Näiden pohjalta luotiin kokoava tulkinta, jonka tuloksena esitämme iänmääritysjuuttihin liittyvistä visualisoinneista seitsemän teemaa.

Mediakirjoittelun muutokset

Alaikäisiä yksin tulleita turvapaikanhakijoita koskeva kirjoittelu oli toukokuuhun 2015 asti suhteellisen vähäistä (alle 5 juttua kuukaudessa). Esimerkiksi vuoden 2014 aikana yksin tulleista kirjoitettiin ainoastaan 11 kertaa. Elokuun 2015 aikana yksin tulleista uutisointi alkoi kuitenkin voimakkaasti kasvaa. Tämä johtui alaikäisenä ilman huoltajaa turvapaikkaa hakevien lasten ja nuorten määrien huomattavasta lisääntymisestä Suomessa ja Euroopassa. Tekstejä oli eniten marraskuussa 2015, jolloin peräti 50 uutisjuttua ja yksi mielipideteksti käsitteli yksin tulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita (ks. kuva 1). Joulukuun 2015 jälkeen kirjoittelu kokonaisuudessa tasaantui karkeasti noin 17:ään tekstiin kuukaudessa.

Kuva 1. Yksin tulleisiin turvapaikanhakijoihin liittyvien tekstien määrä Helsingin Sanomien, Aamulehden ja Ylen uutismedioissa vuosina 2014–2016 (n=414).

Aineistossa määrällisesti toistuvien teemojen joukosta asuminen ja majoitus (ks. taulukko 1). Tämän teeman uutisissa korostettiin erityisesti käytännöllisiä ratkaisuja ja niihin vaadittavia hallinnollisia päätöksiä turvapaikanhakijoiden asumiseen liittyen. Aineiston 115 tekstiä käsittelee asumista, vastaanottokeskusten perustamista tai lakkauttamista, hätämajoituksen järjestämistä tai kansanopistomajoitusta. Tyypillisiä otsikoita asumisen teemoissa ovat esimerkiksi ”Espooseen jo neljäs vastaanottokeskus” (HS 15.10.2015, Kotimaa) tai ”Alaikäisten turvapaikanhakijoiden majoitustiloista huutava pula” (Yle 2.10.2015a, Kotimaa). Toiseksi yleisin teema oli kansainvälinen liikkuvuus ja eurooppalainen turvapaikkapolitiikka (n=67). Teema piti sisällään useita ulkomaan uutisia, joissa kuvattiin pakolaiskriisin globaalia luonnetta ja kansainvälisen muutto liikkeen dynamiikkaa. Lisäksi uutisjutut käsittelevät eurooppalaisen turvapaikkapolitiikan tilaa ja sen erityisiä ongelmia, kuten esimerkiksi Ruotsiin saapuneiden reilun 30 000 yksin tulleen nuoren tilannetta tai Ranskan Calaisin epävirallisen pakolaisleirin olosuhteita.

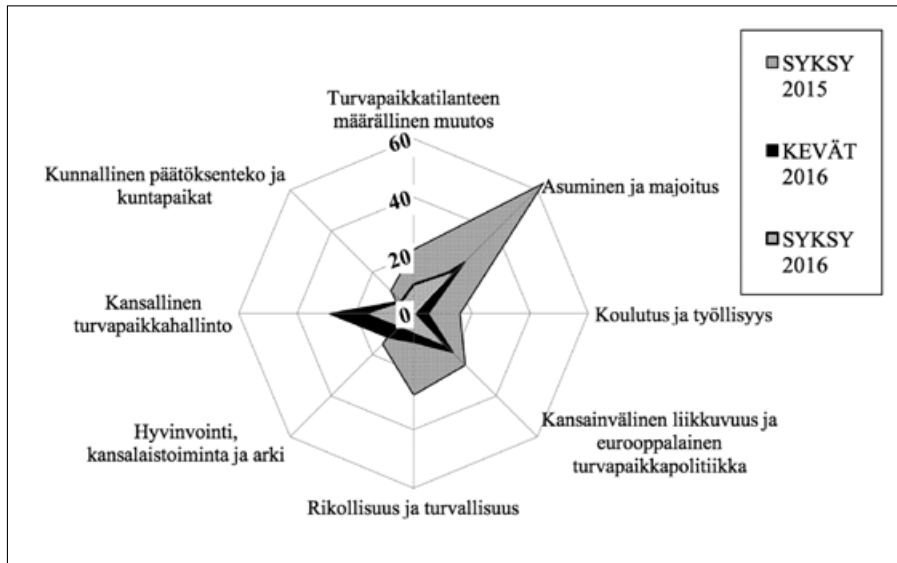
Kansallista turvapaikkahallintoa (n=57) käsittelevät tekstit liittyivät tyypillisesti valtakunnanpolitiikkaan, kuten turvapaikkalainsäädännön kiristämiseen, iänmääritykseen ja maasta poistamiseen. Tämän teeman uutisissa korostui maahanmuuton erilaisista riskeistä kertominen, esim. ”Kansanedustaja huolissaan: On riski, että yksintulleita lapsia palautetaan lähtömaihin” (Yle 5.6.2016, Kotimaa) tai ”Suomi tilkitsee nyt tehokkaasti oviaan” (Aamulehti 12.5.2016, Kotimaa). Sen sijaan rikoksia ja turvallisuutta (n=47) koskevat uutisjutut kertoivat siitä, kuinka alaikäisiä yksin tulleita epäiltiin rikoksista tai he olivat itse joutuneet rikoksen uhreiksi. Lisäksi tässä kategoriassa oli uutisia, jotka käsittelevät yleisemminkin turvattomuuteen ja terrorismiin liittyviä aiheita myös muualla Euroopassa. Turvapaikkatilanteen määrällinen muutos (n=48) oli teema, joka yleisesti kuvasi turvapaikkatilanteen muutosta ja siihen liittyviä uusia ilmiöitä. Tyypillisesti tämän teeman teksteissä kerrottiin maahan saapuneiden lukumääristä eri ajanjaksoina sekä ennakoitiin erilaisten Euroopan läpi kulkevien reittien muutoksien vaikutuksia saapujien määriin. Teema piti sisällään esimerkiksi seuraavia uutisjuttuja: ”Turvapaikanhakijoiden määrä rajussa kasvussa, 8 000:n raja voi rikkoutua” (Yle 22.6.2015, Kotimaa) ja ”Yksin turvapaikkaa hakevan nuoren tie kulkee yhä harvemmin Suomeen” (Yle 8.5.2015, Kotimaa).

Aineiston kolme suppeinta teemaa olivat hyvinvointi, kansalaistoiminta ja arki (n=35), kunnallinen päätöksenteko ja kuntapaikat (n=23) sekä koulutus ja työllisyys (n=22). Hyvinvointi-teemassa oli tekstejä, jotka käsittelevät yksin tulleiden arjen järjestymistä uudessa kotimaassa, erilaista kansalaisjärjestötoimintaa sekä vapaaehtoistyötä. Tämä kategoria oli poikkeuksellinen, sillä näissä teksteissä korostuivat usein myötätuntoa herättävät, rohkaisevat ja ennen kaikkea inhimilliset uutiset. Teksteissä kerrottiin usein yhteisestä tekemisestä sekä erilaisista turvapaikanhakijoille suunnatuista tapahtumista ja tempauksista. Esimerkiksi HS:n 26.2.2016 julkaisemassa uutisjutussa ”Nuorille järjestettiin elokuvanäytös”, kerrottiin, miten Cinema Mondo järjesti alaikäisille turvapaikanhakijoille ilmaisen elokuvanäytöksen. Toisaalta alaikäisten turvapaikanhakijoiden hyvinvointiin liittyvissä uutisissa ja mielipidekirjoituksissa nostettiin esille huoli nuorten hyvinvoinnista ja terveydestä. Tämänlaiset tekstit olivat

tyypillisesti myötätuntoa herättäviä, niissä alleviivattiin nuorten haavoittuvaisuutta, kuten ”Turvapaikanhakijat näkyvät lastensuojelussa – traumat kuplivat mielenterveysoireina” (Yle 9.12.2015, Kotimaa) tai ”Kova kohtelu näkyy nuorissa turvapaikanhakijoissa – matka Euroopan halki jättää jälkensä” (Yle 21.1.2016, Kotimaa).

Kunnallinen päätöksenteko ja kuntapaikat -teema erosi laajemmasta turvapaikkahallintoa kuvaavasta teemasta siten, että uutiset käsittelivät paikallisen tason poliittista päätöksentekoa ja alaikäisten turvapaikanhakijoiden kuntapaikoista käytyä keskustelua. Hieman yllättävästi alaikäisten koulutukseen ja työllisyyteen liittyviä uutisia oli suhteellisen vähän (n=22) ja nämä uutiset liittyivät useimmin suomen kielen ensi-opetukseen tai koulupaikkojen löytämiseen. Tämä johtunee kuitenkin siitä, että työllistyminen ja jatkokoulutuspaikkojen mahdollistaminen liittyvät perinteisesti vasta kotoutumisvaiheeseen suomalaisessa maahanmuuttopolitiikassa ja näin ollen aineistomme ajallinen raja vuosien 2014–2016 ei kattanut esimerkiksi vuonna 2015 saapuneiden kotoutumisvaihetta.

Kuva 2. Aineisto kolmessa aikasarjassa teemoittain (n=383).

Esitämme yllä aineistostamme kolme aikasarjaa, jotka sisältävät (n=383) yksin tulleisiin liittyvät uutisjutut, pääkirjoitukset, mielipiteet ja muut tekstit ajanjaksolla, jolloin ilmiöstä raportointi mediassa eniten: syksy 2015 (1.7.–31.12.2015), kevät 2016 (1.1.–30.6.2016) ja syksy 2016 (1.7.–31.12.2016). Aikasarjojen perusteella voidaan tunnistaa muutoksia kolmen tarkastelun kohteena olleen median teksteissä (ks. kuva 2). Vuoden 2015 syksyn kirjoittelussa korostuivat selvästi asumista ja majoitusta koskevat jutut, kuten myös kansainvälistä liikkuvuutta ja eurooppalaista turvapaikkapolitiikkaa, rikollisuutta ja turvallisuutta käsittelevät jutut. Asuminen ja majoitus pysyivät kui-

tenkin kaikissa aikasarjoissa yhtenä suurimmista teemoista. Syksyllä 2015 kirjoitettiin paljon hätämajoituksista ja yksikköjen perustamisesta, loppukevään ja syksyn 2016 aikana uutisoitiin vuorostaan yksiköiden sulkemisesta. Kevään ja kesän 2016 aikana kansalliseen turvapaikkahallintoa ja -politiikkaa koskevien tekstien määrä lisääntyi. Tämä vaihe viittaa perheenyhdistämisen lainsäädännön kiristymiseen ja julkiseen keskusteluun kielteisistä turvapaikkapäätöksistä. Toisaalta rikollisuutta ja turvattomuutta koskevat uutiset vähenivät merkittävästi syksyn 2015 juttujen määrästä. Syksyn 2015 uutispiikkiin rikollisuuteen ja turvattomuuteen liittyivät erityisesti Kempeleen raiskaustapaus sekä turvapaikanhakijoihin ja heidän asumisyksiköihin kohdistuneet rikokset (Kempeleen tapauksen tarkemmasta analyysistä ks. Pöytäkirja 2018, 107–112). Keväällä 2016 koulutuksesta ja koulupaikoista ei juurikaan enää kirjoitettu, toisin kuin vielä syksyn 2015 aikana. Edellä esitetyn aineiston pääteemojen määrällisen luokittelun jälkeen valitsimme kolme aihetta tarkempaan sisällölliseen tarkasteluun, joita käsittelemme seuraavissa luvuissa lähemmin.

länmäärityksen keskiössä testien luotettavuuden korostaminen

Jos alaikäiseksi ilmoittautuvalla turvapaikanhakijalla ei ole iästään asiakirjatodisteita tai perustellusti epäillään hänen olevan täysi-ikäinen, hänet ohjataan heti oikeuslääketieteelliseen ikätutkimukseen. (Yle 13.11.2015, Kotimaa.)

Ikätestaus on yksi keskeinen alaikäisten turvapaikanhakijoiden biopoliittisen hallintaan pyrkivä käytäntö. Vuonna 2009 annetun hallituksen esityksen mukaan (HE 240/2009) Ulkomaalaislakiin lisättiin vuonna 2010 oikeuslääketieteellinen iänmääritys. Tämä on osa alaikäisen turvapaikanhakijan oleskelulupaprosessia, erityisesti tilanteessa, jossa nuorella ei ole tarvittavia henkilöllisyysdokumentteja. Lain muuttamisen taustalla oli ajatus vähentää väärinkäytöksiä kirjaamalla iänmääritys lakiin. Tämä on johtanut lain tulkintaan, jossa iänmäärityksestä kieltäytyminen tarkoittaa käytännössä hakijan määrittelemistä täysi-ikäiseksi (Tapaninen 2018, 232). Näin ollen iänmäärittelystä on tullut pakottava biopoliittinen käytäntö, johon useat alaikäiset nuoret joutuvat ilman, että heillä on mahdollisuus valita.

Yksin tulleiden nuorten iänmääritys oli aihe, joka toistui syksystä 2015 eteenpäin aineistossa koko tarkastelemamme ajanjakson. Aineiston (n=414) 19 jutussa viitattiin iänmäärityksiin tai ikätesteihin. Iänmäärityksistä keskusteltiin erityisesti syksyn 2015 ja alkukevään 2016 aikana. Tähän vaikutti merkittävästi iltapäivälehdissä herännyt kohu syyskuussa 2015, jossa pääministeri Juha Sipilää kätelti Oulun vastaanottokeskuksessa 17-vuotiaaksi itsensä ilmoittanut henkilö, joka kuitenkin myöhemmin kertoi julkisesti valehdelleensa ikänsä. Kohu näkyi myös AL:n, HS:n ja Ylen kirjoittelussa siten, että ikätestauksiin liittyvät uutiset lisääntyvät pääministerin Oulun vastaanottokeskuksen vierailun jälkeen. Yle julkaisi seikkaperäisen kotimaan uutisen tapahtuneesta: ”Mistä tietää, onko Sipilää kätelty turvapaikanhakija 17-vuotias? Tiede usein apuna ikäselvityksissä” (Yle 8.9.2015, Kotimaa). Ennen kohua uutisaineistossa oli aino-

astaan yksi uutinen, joka käsitteli iänmääritystä tai ikätestejä. Toisaalta yksin tullessiin liittyvien tekstien määrä ylipäättään lisääntyi loppuvuoden 2015 ja alkuvuoden 2016 aikana (ks. kuva 2), jolloin nuoria saapui maahan satoja kuukausittain, joten ymmärrettävästi myös media kirjoitti aiheesta aiempaa enemmän.

Uutisjutuissa iän arviointia käsitellään pääosin turvapaikkahallinnon näkökulmasta. Niissä rakennettiin ja vahvennettiin näkemystä, että iän määrittäminen on tärkeää, jotta ”yli-ikäiset” voidaan tunnistaa ”alaikäisistä”. Rajanveto henkisen ja sosiaalisen iän suhteen alle 18-vuotiaan nuoren ja yli 18-vuotiaan nuoren aikuisen välillä on todellisuudessa häilyvä (ks. esim. Tapaninen 2018, 233). Aineistossa ikään liittyvään kysymykseen vastataan kuitenkin vain lainsäädännöllisestä näkökulmasta, jossa 18 vuotta täyttänyt on juridisesti aikuinen.

Tämä näkökulma tuli selvästi esille muun muassa Aamulehden uutisjutussa ”Virkamiehet arvioivat nuorten hakijoiden ikää” (AL 12.12.2015, Kotimaa). Uutisjutussa todetaan, että ”aikuisilta vaikuttavat turvapaikanhakijat halutaan siirtää pois lapsille tarkoitettua yksiköstä”. Näillä sanavalinnoilla jutussa annetaan ymmärtää, että lasten joukossa olisi aina aikuisia. Aikuisilla viitataan 18-vuotta täyttäneeseen henkilöön. Aikuisuus määritellään siis täysin hallinnollisesta näkökulmasta. Uutisjutussa jatketaan myös, että ”on lapsen edun mukaista, että lapsille tarkoitetuissa vastaanotto-keskuksissa ei ole aikuisia”. Tässä asiantuntijan kommentissa korostetaan lapsen etua ja lasten suojelemista aikuisilta, vaikka todellisuudessa kyseessä saattavat olla vain muutamaa kuukautta vanhemmat ikätoverit. Jutun viimeisessä asiantuntijakomentissa vahvistetaan edelleen alaikäisten ja täysi-ikäisten eroa: ”Korpikarin mukaan on silti tärkeää, että lapsille taataan alaikäisyksikössä hyvä ympäristö niin, ettei joukossa ole yli-ikäisiä”. (AL 12.12.2015, Kotimaa.)

Jutuissa korostetaan lisäksi, että syy, miksi jotkut ilmoittavat itsensä nuoremmiksi kuin ovat biologisesti, liittyy alaikäisille tarjottaviin erilaisiin vastaanottopalveluihin turvapaikanhakuvaiheessa kuin mitä aikuisille on tarjolla. Iänmäärityksestä kertovissa jutuissa mainitaan muun muassa perheenyhdistäminen, edustajan saaminen ja pienemmät vastaanottokeskukset näiksi perusteluiksi, jonka vuoksi jotkut hakijat ilmoittavat ikänsä alemmaksi (esim. Yle 18.10.2016, Kotimaa ja Yle 5.2.2016, Kotimaa). Jutuissa ei kuitenkaan selkeästi ole ilmaistu, että muun muassa yksin tulneiden perheenyhdistäminen on käytännössä loppunut 2010-luvun myötä. Vuonna 2013 Suomesta kansainvälistä suojelua saaneen lapsen huoltajien hakemuksia oli 157, joista yksi johti perheenyhdistämiseen. Kahtena seuraavana vuonna hakemusten määrä putosi rajusti hakuprosessin huomattavan vaikeutumisen ja muun muassa vuonna 2012 käytönotetun biometrisen tunnistamisen takia. Esimerkiksi vuonna 2015 hakemuksia oli enää 20, joista 5 johti perheenyhdistämiseen. (Kuusisto-Arponen 2016a, 95). Päinvastoin Ylen helmikuun 2016 jutussa oli alun perin virheellisesti annettu ymmärtää, että alaikäisen on helpompi saada perheenjäsenensä Suomeen kuin täysi-ikäisen. Tämän artikkelin ensimmäinen kirjoittaja otti kyseisen jutun toimittajaan yhteyttä ja keskusteluiden jälkeen Yle korjasi uutisen ilmaisua silloisen perheenyhdistämispolitiikan mukaisesti:

Korjaus 5.1.2016 klo 13:54: Jutussa väitettiin, että alaikäisen on helpompi saada perheenjäseniään Suomeen perheenyhdistämisprosessin kautta. Korjattu nykyiseen muotoon ”Lisäksi alaikäisen vanhempien on mahdollista pyrkiä Suomeen perheenyhdistämisprosessin kautta”.

Monissa jutuissa iänmääritys tai ikätestit ovat uutisjutun sivujuonne. Usein ikätesti-argumentilla vahvistetaan jutun kerrontaa, että kyseessä ovat todennetusti alaikäiset turvapaikanhakijat. Tyypillisesti näissä jutuissa korostui usko ikätestimenetelmiin, niiden riippumattomuuteen ja luotettavuuteen. Testien luotettavuutta perusteltiin testien tulkintaan liittyvällä erikoisasiantuntijuudella ja viranomaistyöllä:

Tällä hetkellä tutkimusmenetelminä käytetään röntgenkuvauksia ja hampaisto- ja ranneikätutkimuksia. Jos turvapaikanhakija kieltäytyy tutkimuksesta ilman hyväksyttävää syytä, häntä kohdellaan täysi-ikäisenä. (AL 24.11.2015, Kotimaa.)

Iänmääritystä onkin kritisoitu paljon esimerkiksi käytettyjen menetelmien taustalla olevien vertailuaineistojen vuoksi. Nuorten käsi- ja rannekuvia verrataan vuonna 1935 Yhdysvalloissa asuneiden eurooppalaista alkuperää olevien ylemmän sosiaaliluokan vertailukartastoon. Samoin käden luiden luutumiskehityksen viitenormit luotiin 1950- ja 1960-luvuilla. (HE 240/2009, 7) Näistä puutteista huolimatta Suomessa käytetään kyseisiä testimenetelmiä, vaikka yleisesti tiedossa on, että nuoren kasvuolosuhteet, kuten ruoan puute, saattavat vaikuttaa luuston ja hampaiden kehitykseen. Testit eivät myöskään huomioi etnisen taustan merkitystä. Tämä epävarmuus testien osalta tuli esille yhdessä aineistomme jutussa, jossa iänmäärityksen luotettavuudesta todetaankin, että kyseessä on ainoastaan arvio:

Iän arviointi tehdään hampaista sekä käden ja ranteen luista. Täysin tarkka menetelmä ei ole. – Ainahan se on arvio, sanoo ylitarkastaja Juha Kannelmaa maahanmuuttovirastosta. (Yle 5.2.2016, Kotimaa.)

Vain yhdessä uutisjutussa otettiin kantaa ikätestien ongelmallisuuteen turvapaikanhakijoiden näkökulmasta (Yle 16.9.2016, Kotimaa). Uutinen käsitteli turvapaikanhakijoiden psyykkistä jaksamista, itsemurhayrityksiä ja turvapaikanhakijoiden mielenterveyspalveluiden resurssipulaa. Jutussa kerrottiin, että psyykinen pahoinvointi on yleistynyt samalla kun hoitoon pääsy on vaikeutunut. Yhtenä syynä pidettiin ikätestauksia, joiden kerrottiin olevan henkisesti erittäin raskaita nuorille. Esimerkiksi Oulun Myllytullin tukiasumisyksikön johtaja totesi:

Kyllä he voivat huonosti. Tieto siitä, että iänmääritystesti ylipäätään tehdään saattaa tulla vasta pitkän odotusajan jälkeen, mikä herättää turvapaikanhakijoissa pelkoa ja epäluottamusta. Asia on pelottava, koska heidän kotimaassaan ei välttämättä tunneta luottamusta viranomaisiin ja moni pelkää, että iänmääritystesti vaikuttaa turvapaikkapäätökseen. (Yle 16.9.2016, Kotimaa.)

länmääritykseen uutisointi nojaa tiukasti tilastoihin ja prosentuaalisiin osuuksiin todetusti ikänsä väärin ilmoittaneista. Jutuissa esiintyi myös muotoiluja, joissa testaukseen joutuneiden ja kiinni jääneiden määrää halutaan korostaa. Tämä johtaa tiiviissä uutisjutussa helposti väärintulkintoihin, joissa syntyy kuva, että yksin tulleista ”suurin osa todetaan täysi-ikäiseksi (YLE 8.9.2015, Kotimaa)”.

Heidän joukossaan väärän iän on kertonut noin neljännes hakijoista. Esimerkiksi vuonna 2013 turvapaikanhakijoita oli 3 238 ja heistä yksin maahan tulleita alaikäisiä hakijoita oli 156. Heistä täysi-ikäiseksi todettiin 42. (YLE 26.8.2015, Kotimaa.)

Tällaisissa uutisissa ei sinällään anneta väärää tietoa, mutta asioiden rinnasteisuus ja sanavalinnat vaikuttavat lukijoiden yleiseen mielikuvaan aiheesta. Kuten alla olevasta sitaatista käy ilmi, vain viidesosa on joutunut ikätestiin. Tällöin 80 prosenttia yksin tulleista ei edes päädy ikätestiin, koska heitä ei ole syytä epäillä muun ikäiseksi kuin mitä he ovat ilmoittaneet. Tätä jutussa ei kuitenkaan todeta, vaan korostetaan, kuinka testatuista suurin osa on täysi-ikäisiä. Tarkastelemalla muun muassa Ylen (8.9.2015, Kotimaa) jutussa annettuja lukuja tarkemmin voi kuitenkin päätellä, että testatuista 54 prosenttia on todettu täysi-ikäiseksi, jolloin loput 17 (46 prosenttia) nuorta on todettu paitsi kertomansa, myös testin osoittamana alaikäiseksi. Uutismedioiden lukijoilla harvoin on aikaa tämän kaltaiseen lukujen vertailuun. Näin ollen pelkkään sanalliseen ilmi-ilmiin luottaminen väärin antaa yksin tulleista kerrottua kokonaiskuvaa olennaisesti ja luo mediassa Chouliarakin ja Stolicin (2017) nimeämää uhkan näkyväksi tekemistä.

Tänä vuonna kesäkuun loppuun mennessä 200:sta Suomeen yksin alaikäisinä tulleista 37:lle, eli noin viidesosalle oli tehty ikätutkimus. Heistä suurin osa, 20, todettiin tutkimuksen perusteella täysi-ikäiseksi. (YLE 8.9.2015, Kotimaa.)

Ikätestaus uutiskuvissa

Ikätestausta käsitelävissä jutuissa oli yhteensä 25 uutis- tai kuvituskuvaa (ks. kuva 3). Näissä kuvissa oli seitsemän teemaa: 1) odottelevat aikuiset ja lapset 2) infografikka, 3) kuvituskuvia muualta maailmasta (Välimeren ylittäjiä, salakuljettajien veneitä) 4) asumisyksiköt ja niissä asuminen, 5) kuvia nuorista itsestään 6) biopoliittiset kuvat (röntgenkuvat, hampaat) 7) uutisjuttuihin haastateltujen asiantuntijoiden tai tutkijoiden kasvokuvia. Ikätestausaiheen yhteydessä vain harvoin esitettiin nuorten itsensä kuvia. Jos kuvia oli, nuoret oli kuvattu niin, että heidän kasvoistaan tai ruumiin piirteistään oli vaikeaa saada selvää. Nämä kuvat vahvistavat näkemystä, että on vaikeaa tietää, kuka nuorista on alaikäinen ja kuka täysi-ikäinen.

Esimerkkikuvamme biljardipöydän ympärillä olevista henkilöistä osoittaa, että he voisivat kaikki olla kehon silhuetin perusteella 16–20-vuotiaita poikia tai nuoria miehiä (kuva 3a). Biljardipöytäkuvasa nuoret esitetään uhkaavina, koska he ovat vastavaloon kuvattuja kasvottomia hahmoja. Edes kuvan vapaa-aikaan liittyvä biljardin pelaaminen

ei lievennä kuvan välittämää pelottavaa tunnelmaa. Kuvan kasvottomuus on osaltaan journalististen periaatteiden mukainen visuaalinen keino taata nuorten anonymiteetti (ks. Journalistin ohjeet ja liite, erityisesti kohdat 26 ja 27), kuitenkin kuva voi luoda katsojalle pelokkaan ja epävarman tunteen. Uutisjuttu, jonka yhteydessä kyseinen kuva esitetään, on otsikoitu: ”Suurin osa ikätestiin päätyneistä turvapaikanhakijoista paljastuu aikuisiksi” (Yle 18.10.2016, Kotimaa). Vaikka uutisen aiheena on ikätestaus, jutussa ei kerrota, kuinka moni nuori ei koskaan joudu näihin testeihin. Jutussa kerrotaan myös virheellisesti, että vain yksin tulleet joutuisivat ikätesteihin.

Iän määrittely tehdään kuitenkin aina, jos henkilöllä ei ole uskottavia henkilöllisyysdokumentteja omasta iästään ja on olemassa ilmeisiä syitä epäillä henkilön ilmoittaman iän luotettavuutta (Ulkomaalaislaki 6.1 pykälä). Kyse ei siis ole pelkästään yksin tullessiin nuoriin kohdistuvasta toimenpiteestä, vaan kaikista ikänsä puolesta epäilyksen alaiseksi joutuvista ulkomaalaisista, jotka hakevat oleskelulupaa tai perheenyhdistämistä. Ylen 18.10.2016 uutisjutussa on lisäksi haastateltu asiantuntijana sisäministeriön kansliapäällikkö Päivi Nergjä, jonka mukaan ”korkea aikuisprosentti ikätesteissä on osoitus siitä, että resurssit ovat oikeassa käytössä ja paikassa”. Tällä korostetaan testien toimivuutta ja sen kykyä seuloa vähintään 18-vuotiaiksi todetut alaikäisistä (ks. myös Tapaninen 2018). Jutussa ei kuitenkaan nosteta esiin, että 30 prosenttia testiin joutuneista todetaan alaikäisiksi, vaan tämä pitää lukijan itse päätellä raportoiduista prosenttiosuuksista. Myöskään tilastoja ei anneta lukijalle kokonaisuudessaan, jolloin on mahdotonta päätellä esimerkiksi, kuinka paljon niitä nuoria oli, jotka eivät joutuneet lainkaan testatuiksi. Tulkitsemme, että jutun pääviestinä kuvituskuvan kanssa onkin, että biopoliittinen hallinta toimii ja tällöin valtion resurssien käyttö on ohjattu oikeaan kohteeseen. Tällaista uutisointia voidaan pitää McLarenin ja Patilin (2016) mukaan manipulatiivisena hiljentämisenä. Näin mediassa korostuu joidenkin nuorten mahdollinen huijaaminen, mutta samalla jätetään raportoimatta laajempi ilmiökenttä ja konteksti, jossa valtaosa alaikäiseksi ikänsä kertoneista on todella alaikäisiä.

Ikätestaamiseen liittyvien juttujen kuvituksesta suurin osa liittyi (ks. kuva 3b) väenpaljouteen, jonottamiseen ja odotteluun. Kuvista voi välittyä katsojalle odottelijoiden hämmentynyt tunnelma. Tämän teeman kuvissa oli mukana lähinnä lapsia ja aikuisia, nuoria ei näissä odottelukuvissa ollut. Esimerkkikuvassamme on tunnistettavissa pääministeri Juha Sipilä ja suuri määrä aikuisia, joista vain osa on pakolaistaustaisia. Tällä kuvituksella todennäköisesti viitataan Sipilään liitettyyn kohuun, jossa pääministerin tapaaman turvapaikanhakijanuoren ikä osoittautui ilmoitettua vanhemmaksi. Merkittävää oli, että näissä kuvissa esitettiin lapsia ja aikuisia yhtä aikaa, kuin antaen ymmärtää, että ikätestaamisen käytännössä olisi yhtä helppoa ja kliinisesti aukotonta tunnistaa alaikäiset ja täysi-ikäiset toisistaan. Yksin tulleista nuorista valtaosa on 14–17-vuotiaita, eikä suinkaan pieniä lapsia kuten nämä kuvat antaisivat olettaa. Väitämme, että mediassa esiintyvät kuvat osaltaan tuottavat ja ylläpitävät niin kutsuttua ikäepäilyn kulttuuria (Suurpää 2016; Tapaninen 2018).

Määrällisesti toiseksi eniten kuvista oli uutisjuttuja täydentävää infografiikkaa (kuva 3c), joissa eriteltiin yksin tulleiden määriä, heille myönnettyjä oleskelulupia, asumisyksiköiden määrien kasvua sekä reittejä Euroopan läpi. Näissä nuoret esitettiin

tilastollisina yksikköinä, numeroina, eikä heidän inhimillisille kokemuksilleen annettu sijaa. Infografikan valitseminen kuvitukseksi ohjaa faktuaaliseen luentaan, jossa ilmiö pelkistyy hallinnan tavoiksi ja kartoittamiseksi. Vastaava objektiivisuutta korostava visuaalisen esittämisen tapa oli kuvissa (ks. kuva 3d), joissa ikätestaukseen viitattiin oikeuslääketieteellisenä toimenpiteenä, ja kuvituskuviissa, jotka kuvasivat biopoliittista hallintaa. Kuvissa korostui ikätestaamisen lääketieteellinen täsmällisyys ja tulkitoihin vaadittava kliininen asiantuntijuus. Näissä uutisissa lääketieteellistä todentamista symboloi ihmisen hammas, joka osoittaa faktat yksilön kertomuksen sijaan (ks. Aas 2005; myös Tapaninen 2018). Uutiskuvat esittivät ikätestit objektiivista tietoa korostaen, mutta samalla kuvat olivat esitystavaltaan jopa rajuja, sisältäen muun röntgenkuvia pääkalloista. Yleisesti voidaan sanoa, että aineistomme ikätestaamiseen liittyvän kuvaston todentavan uhkadiskurssille tyypillistä tarkoin rajattua esittämisen tapaa. Tällöin esimerkiksi nuorten omaääniset kokemukset ikätestiin joutumisesta eivät nouse lainkaan uutisiin mukaan. Näin ollen ikätestaamiseen liittyvä valikoivaa hiljentämistä ja samalla se näyttäytyy erittäin voimallisesti maahanmuuton biopoliittisen oikeuttamisen keinona. Tämä nuoren kehoon kohdistuva oikeuttaminen ei näkynyt muissa tarkastelemissamme teemoissa läheskään näin selkeästi.

Kuva 3. Iänmäärittämiseen liittyvää uutiskuvitusta Aamulehti, Helsingin Sanomat ja Yle 2014–2016.

Perheenyhdistämisen tiukennukset julkisessa keskustelussa

Perheenyhdistämisestä kirjoitettiin läpi koko aineiston. Yhteensä 40 tekstiä käsitteli perheenyhdistämistä (AL n=8, HS n=21 ja Yle n=11). Niissä kirjoitettiin kriittisesti perheenyhdistämisen tiukentuneesta lainsäädännöstä, esimerkiksi: ”Enää harva turvapaikan saanut lapsi saa perheensä Suomeen” (Yle 22.7.2014, Kotimaa) tai ”Perheenyhdistämisen ehtoja on kiristetty” (HS 26.1.2015, Mielipide). Ulkomaalaislain muutosten myötä perheenyhdistäminen uudet tiukennukset (kuten oikeusavun rajaaminen) ja toimeentuloavaade astuivat voimaan keväällä 2016. Lisäksi muut ulkomaalaislain muutokset heikensivät entuudestaan turvapaikanhakijoiden oikeudellista asemaa, kun esimerkiksi kielteisten päätösten valitusaikoja hallinto-oikeuteen lyhennettiin ja mahdollisuus oikeusapuun turvapaikkapuhuttelun aikana poistettiin. Toimeentuloavaatimus tarkoittaa tällä hetkellä, että perheenyhdistämistä hakevan tulisi pystyä taloudellisesti takamaan perheen elintaso (Maahanmuuttovirasto 2019a). Toimeentuloavaatimusta sovelletaan pääsääntöisesti myös ilman huoltajaa tullessiin alaikäisiin (Maahanmuuttovirasto 2019b).

Keskustelu toimeentuloavaatimuksesta näkyi selvästi aineistosta kevään 2016, jolloin jutuisa kerrottiin perheenyhdistämisen uusista kiristyksistä: ”Harva yksin turvapaikkaa hakeva alaikäinen saa perheensä Suomeen” (HS 11.6.2016a, Kotimaa) ja ”Kilpajuoksu hankalimmaksi maaksi – perheenyhdistämisen vaikeuttaminen sulkee laillisen reitin Eurooppaan” (HS 7.6.2016a, Ulkomaat). Samana päivänä myös Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa otettiin kantaa perheen yhdistämisen muutoksiin ja toimeentuloedellytyksiin:

Hätkähdyttävää on sekin, että uudet vaatimukset toimeentulosta koskevat pääsääntöisesti myös Suomeen yksin tulleita alaikäisiä lapsia. Jos vaaditut tulot ovat aikuiseläkin suuria, lasten oikeuksien kannalta ne ovat kohtuuttomia. (...) Oikeus perheeseen on perusoikeus. Erityisen haavoittuvaisia ovat alaikäiset lapset. Perheellä on keskeinen rooli kotoutumisessa. Hallituksen linja viekin pohjaa siltä työltä, jota yhteiskunta tekee estääkseen nuorten syrjäytymistä ja radikalisoitumista. (HS, 7.6.2016, Pääkirjoitus.)

Toisaalta joukko tutkijoita otti kantaa yksin tulleiden perheen yhdistämisestä käytyihin keskusteluihin. Ylen 19.4.2016 julkaisemassa kotimaan uutisessa, ”Epäily leimaa perheenyhdistämistä – Kaikki tuntuvat ajattelevan, että tässä on kyse petkutuksesta”, tutkija Tapaninen selittää, kuinka perheenyhdistämiseen liittyvät epäluulot kohdistuvat turvapaikkaa hakeviin nuoriin:

– Lapset matkustavat salakuljettajien mukana, koska muita mahdollisuuksia saada lapsi turvaan ei usein ole ”Ankkurilapsi”-käsite pitää sisällään hyvin vahvaa epäilyä siitä, että nämä ihmiset huijaavat.

Tutkijoiden mielestä puhe ”ankkurilapsista” ja sääntöjä kiertävistä alaikäisistä perheenkokoajista siirtävät huomion pois lasten edun arvioinnista ja ihmisoikeuksista. (Yle 19.4.2016a, Kotimaa.)

Vuosien 2014–2016 aineistossa käytettiin yhä ankkurilapsi-käsitettä kymmenessä perheenyhdistämistä koskevissa tekstissä. Ankkurilapsi-käsite tuli suomalaiseen julkiseen keskusteluun vuonna 2006 silloisen sisäministeri Kari Rajamäen puheista (ks. myös Horsti & Pellander 2016, 173–175). Ankkurilapsi on negatiivinen nimitys yksin maahan tulleille alaikäisille, joiden epäillään olevan perheensä lähettämiä, jotta muu perhe voisi myöhemmin saapua maahan lapsen saatua oleskeluluvan (Kuusisto-Arponen 2016a, 103). Yhdessä Aamulehden uutisessa ei käytetty ankkurilapsi-käsitettä. Neljässä Ylen uutisessa käytettiin käsitettä, mutta jokaisessa uutisessa termi on lainausmerkeissä ja näistä ilmeni selvästi, että käsitettä käytettiin silloin, kun ilmiöstä puhuttiin kielteisesti. Neljässä Helsingin Sanomien kotimaan uutisjutussa ja kahdessa mielipidekirjoituksessa on maininta ankkurilapsista. Näistä kolmessa uutisjutussa ja yhdessä mielipidekirjoituksessa selviää, että sanan merkitystä on arvioitu kriittisesti ja se on merkitty lainausmerkkien sisään. Kahdessa tekstissä, joista ensimmäinen on entisen sisäministerin Kari Rajamäen mielipidekirjoitus, termiä käytettiin kyseenalaistamattomana ilmiötä kuvaavana käsitteenä. Samoin toisessa Helsingin Sanomien kotimaan uutisjutussa maahanmuuttoviraston viranomaisen käyttää käsitettä hallinnolliseen retoriikkaan juurtuneena yhtenä turvapaikanhakijoiden kategoriana, vaikka myöntää samalla itse, että ilmiö sinällään on nykyään hyvin harvinainen.

Suomisen [maahanmuuttoviraston viranomaisen] mukaan niin sanotut ankkurilapset ovat nykyisin harvinaisia. Termillä tarkoitetaan lapsia, joiden vanhemmat lähettävät lapsen yksin turvapaikanhakijaksi, jotta saisivat oleskeluluvat koko perheelle. (HS 11.6.2016a, Kotimaa.)

Sisäministeriaikanani nostettiin esille laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan kannalta perheenyhdistämisyjärjestelmän väärinkäyttö muun muassa niin sanotun ankkurilapsi-ilmiön kautta. (HS, 11.6.2016b, Mielipide.)

Ankkurilapsi-käsite ja sen taustalla oleva, jo vuosituhannen alkupuolella alkanut, maahanmuuttopoliittinen keskustelu on esimerkki mediaan ja hallinnan käytänteisiin tiukasti juurtuneesta retorisestä uhriuttamisen ja toiseuttamisen tavasta. Vaikka käsitettä ei mediassa enää aina käytetäkään, on sen säilyminen ilmiötä kuvailevassa sanastossa näin pitkään ollut mahdollista laajemman maahanmuuton hallitsemattomuutta korostavan uhkadiskurssin vuoksi. Kuten aineistomme osoittaa, on ankkurilapsi-käsite kuitenkin muuttunut sisäisesti ristiriitaiseksi verrattuna 2000-luvun puolivälin keskusteluihin. Nykyisessä keskustelussa käsitteellä luodaan yksin tulleesta nuoresta yhtä aikaa uhria ja suojelun tarpeessa olevaa henkilöä sekä oikeutetaan tähän ryhmään kohdistuvia erilaisia maahanmuuttopoliittisia toimia, kuten perheettömäksi suojelua.

Perheenyhdistämistä koskevassa uutisoinnissa korostui myös inhimillisyyttä esille nostava ja lainsäädäntöön kriittisesti suhtautuva näkökulma. Jutuissa oli tällöin äänessä kansalaisjärjestöjen työntekijöitä (esim. HS 11.6.2016a, Kotimaa; HS 7.9.2016, Kotimaa) tai yksittäisiä erityisasiantuntijoita, kuten tutkijoita tai viranomaisia (YLE

19.4.2016a, Kotimaa). Nuorten kokemuksia ei tuotu esille kuin muutamissa jutussa: esimerkiksi Yle raportoi heinäkuussa 2014 kolmen sisaruksen jälleennäkemisestä useiden vuosien erossaolon jälkeen. Huhtikuussa 2016 Ylen kotimaan uutisessa kokemusasiantuntijahaastateltavana oli 1990-luvulla Suomeen alaikäisenä tullut, joka kertoi perheestä erossaolemisen olleen hänen elämänsä suurimpia koettelemuksia (Yle 22.7.2014, Kotimaa; Yle 19.4.2016b, Kotimaa). Uutisointi perheenyhdistämisestä olikin aineistossamme esimerkki Horstin (2016) mainitsemasta todistamisen puhutavasta mediassa. Samoin Ticktin (2011) on todennut, että pakolaiskehoihin kohdistuva hoiva, myötätunto ja suojelu ovat aina kuitenkin ehdollisia kansallisvaltiossa harjoitettavalle poliittiselle tahdolle. Tällöin suojeluun liittyvät teot ja interventiot ovat usein poikkeuksia (*exceptions*) ja esitetään vähintään kriisi- tai hätätilaretoriikan kautta (Ticktin 2011, 10-11). Näin perheenyhdistämiseen liittyvien juttujen herättämä myötätunto edistää lapsen edun mukaista suojelua, samalla se kuitenkin paradoksaalisesti oikeuttaa jatkuvasti tiukkenevaa maahanmuutonhallintaa, jonka seurauksena yksin tulleet nuoret lopulta suojeltiin Suomessa perheettömiksi (Kuusisto-Arponen 2016a).

Yksin tulleiden nuorten oman äänen kuuluminen uutisjutuissa

Tarkastelemassamme aineistossa yksin tulleiden alaikäisten nuorten omat kommentit ja kokemukset olivat harvinaisia. Uutisjutuissa haastateltiin lähinnä hallinnon asiantuntijoita tai esimerkiksi perheryhmäkotien työntekijöitä. Oletamme, että yksin tulleiden nuorten haastatteluiden vähyys liittyi osittain journalismin eettisiin ohjeisiin, koska kyse on haavoittuvassa asemassa olevasta ryhmästä (Journalistin ohjeet ja liite 2014). Journalistin ohjeiden kohta 30 on oleellinen haavoittuvassa asemassa olevien alaikäisten osalta, jolloin anonymiteettiä tulee erityisesti suojella. Ohjeissa todetaan, että ”julkistakin aineistoa julkaistaessa pitää ottaa huomioon yksityiselämän suoja. Kaikki julkinen ei välttämättä ole julkaistavissa. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun käsitellään alaikäisiä koskevia asioita”. Lisäksi yhteiskunnallisen ilmapiirin kiristyminen ja erityisesti vuoden 2015 aikana Ruotsissa tapahtuneet väkivaltaiset hyökkäykset alaikäisten turvapaikanhakijanuorten asumisyksiköihin ovat saattaneet vähentää nuorista itsestään ja heidän arjestaan kertovia juttuja myös suomalaisessa mediassa tarkastelujaksomme aikana (ks. myös Frigyes 2018). Koko aineistossa, joka koostuu 414 tekstistä, vain 20 uutisessa oli suoraan haastateltu yksin tulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita. Näistä seitsemän juttua liittyi ulkomaiden tilanteen raportointiin, kotimaan juttuja oli 12 ja yksi oli kulttuuriuutinen.

Uutiset, joissa nuoria haastateltiin kokemuksistaan, liittyivät teemoiltaan muun muassa pakomatkaan, opiskeluun, uuden kielen ja kulttuurin oppimiseen ja perheryhmäkodissa elämiseen:

Afganistanista kotoisin oleva 16-vuotias Najibullah Ahmadi kertoo, että päivät soljuvat urheillessa. – Pelaamme jalkapalloa ja katsomme televisiota. Minä haluan aikuisena ammattijalkapalloilijaksi, Ahmadi kertoo. (Yle 23.10.2015, Kotimaa.)

Yksi nuorista, Kabulin kaupungista Afganistanista kotoisin oleva 16-vuotias, on porukan paras englannintaitaja. – Englanti oli minulle helppoa. Luulen, että suomen kielen opiskelu vie pidemmän ajan, poika pohtii. (Yle 2.10.2015b, Kotimaa.)

Erityisesti ulkomaan uutisissa raportoitiin yksin tulleiden huonoista olosuhteista Etelä-Euroopassa ja kerrottiin muun muassa nuoriin kohdistuvasta seksuaalisesta hyväksikäytöstä (Yle 23.12.2016, Ulkomaat; Yle 2.2.2016, Ulkomaat) ja Pohjois-Ranskassa sijaitsevan Calais'n pakolaisleirin yksin tulleiden alaikäisten asuttamisesta väliaikaisiin kontteihin (Yle 26.10.2016, Ulkomaat). Nämä ulkomaan uutiset kertoivat nuorten vaikeista kohtaloista ja samalla oikeuttivat nuorten pakolaisuutta sekä liikkeellä oloa yleisesti. Näissä jutuissa ei kuitenkaan valotettu muun Euroopan yhteyttä Suomeen ja näin ollen laajempi ymmärrys alaikäisten salakuljetuksen tai ihmiskaupan uhriksi joutumisesta jäi irralliseksi ja ikään kuin muualla tapahtuvaksi ilmiöksi.

Nuorilta pyydytetyt haastattelut ja kommentit jäivät kaikissa teksteissä melko lyhyiksi ja pinnallisiksi. Samalla ne edelleen vahvistivat koko aineistossa ilmenneitä uhri- ja uhkadiskursseja. Nuoret esitettiin näissä jutuissa humanitaarisen auttamisen kohteina ja heidän rankat omaääniset kokemuksensa kertoivat matkalla koetusta, Suomeen päättämisestä ja perheen kaipuusta:

Hamza, 16, Irak: Olen ollut Suomessa 20 päivää. Jätin isäni, äitini ja kaksi sisarustani Irakiin. Tulin yksin, koska näin se on helpompaa. Jonain päivänä haluan tuoda vanhempani myös tänne. Minulla on ikävä heitä. (...)

Sajjad, 15, Irak: Matkustaminen oli todella vaikeaa ja meinasin kuolla matkan aikana. Lähdin Suomeen, koska Irakissa ei ole turvallista. Haluan että jonain päivänä vanhempani pääsevät Suomeen. (Yle 3.9.2015, Kotimaa.)

Nuorten oma toimijuus tuli esille niissä jutuissa, joissa rakennettiin yksin tulleista hyvän kotoutujan ja kiitollisen avun vastaanottajan profiilia. Tällaisessa uutisoinnissa nuorten sitaatit korostivat muun muassa kiitollisuutta Suomen tarjoamista mahdollisuuksista, oman opintopolun hahmottamista ja tulevaisuuden haaveiden kertomista.

– Tuntui siltä, että halusin kääntyä takaisin ja palata Iraniin, Danial nauraa. Mutta suomalaiset olivat lämpimiä ja ystävällisiä. He antoivat ruokaa, yösjan ja uuden alun. (Aamulehti 8.11.2015, Kotimaa.)

Muutamissa uutisissa oli tyyppillisestä tiiviistä uutisgenrestä poiketen hieman laajempia haastatteluja nuorista, mutta kaiken kaikkiaan aineistossa nämä olivat harvinaisia. Tällöin nuorten kertomukset liittyivät usein matkantekoon sekä selviytymiseen uudessa kotimaassa. Näitä juttuja yhdistääkin tietynlainen tapa esittää kokemukset selviytymistarinoina, kuten alla olevista otsikoista voi päätellä:

Teinipoika pakeni Afganistanista salakuljettajien matkassa – kertoo nyt tarinansa (HS 18.9.2015, Ulkomaat.)

Nyt tunnen olevani turvassa (AL 25.1.2016, Kotimaa.)

Analyysimme mukaan uutisjutuissa, joissa nuorten omaäänisyyttä ylipäättään tuotiin esiin, heidät esitettiin yhtenäisenä joukkona ja heidän toimintansa nähtiin epäpoliittisena (ks. myös Godin & Dona 2016). Tästä osoituksena olivat muun muassa tekstit, joissa nuoret esitettiin niin sanottuina hyvinä kotoutujina: he opiskelivat kieliiä ja harrastivat vapaa-aikanaan aktiivisesti urheilua. Tällainen uutisointi kuitenkin kaventaa nuoren omaa sosiaalista ja poliittista toimijuutta ja asettaa heidät usein historiallisesti, kulttuurisesti ja poliittisesti irrallisiksi. Malkki (1996) on kutsunut tätä ilmiötä pakolaisten hiljentämiseksi. Tällöin kyse ei ole yksittäisistä puheenvuoroista tai esittämisen tavoista, vaan näillä erilaisilla hiljentämisen käytännöillä on paljon kauaskantoisemmat seuraukset maahanmuuttajien yhteiskunnallisen osallisuuden ja arjen kuulumisen tunteen osalta (esim. Kuusisto-Arponen 2016b; Korjonen-Kuusipuro ym. 2018). Täten medialla voisi olla keskeinen asema erilaisten arkisten käytäntöjen ja kohtaamisten valottamisessa, nuorten oman äänen esiin nostamisessa sekä vallitsevien puhetaiposten, kuten uhriskurssin, murtamisessa.

Johtopäätökset

Artikkelissamme olemme tarkastelleet kolmen suomalaisen uutismedian välittämää kuvaa yksin maahan tulleista lapsista ja nuorista. Aamulehden, Helsingin Sanomien ja Ylen kirjoitusten perusteella voidaan todeta, että julkinen keskustelu yksin tulleista vuosina 2014–2016 on ollut vilkasta. Mediassa toistuvat teemat liittyivät asumiseen, kansainväliseen liikkuvuuteen ja eurooppalaisen turvapaikkapolitiikan kuvailuun sekä maahanmuuttopolitiikkaan ja sen kansalliseen soveltamiseen. Tarkempaan lähilukuun ottamamme aiheet, iänmäärityksestä, yksin tulleiden perheenyhdistämisestä ja heidän oman toimijuutensa esittämisestä osoittavat, kuinka tutkimamme suomalainen media toisintaa vallalla olevia uhri- ja uhkadiskursseja. Jutuissa korostui muun muassa epäily nuorten maahan tulon syistä, heidän ilmoittamastaan tai dokumentein osoitetusta iästä, ja heidän mahdollisuutensa perheenyhdistämiseen todetaan olevan minimaalinen. Nuorten omat kokemukset eivät aineistossa juurikaan näy.

Väitämme, että tällainen aineistostamme esiin noussut yksipuolinen kuva ei tunnista yksin maahan saapuneiden nuorten elämäntilanteiden moninaisuutta ja heidän vahvuuksiaan (ks. myös Kuusisto & Korjonen-Kuusipuro 2018b; Korjonen-Kuusipuro & Kuusisto 2019). Tällaisten mediadiskurssien ylläpitäminen jättää nuoret uhriasemaan, eikä tue nuorten omaehtoista toimijuutta uudessa kotimaassaan ja arjessa. Samoin median käyttäjinä heidät usein jätetään ulkopuolelle, ja näin heille ei tulevaisuudessa synny suomalaisessa uutismediassa myönteisiä samaistumiskohteita. Tällaiset mediatekstit vahvistavat entisestään aiheesta käytyä julkista keskustelua, jossa nuoret esitetään pysyvästi yksinäisinä ja osattomina sekä institutionaalisen hoivan varassa olevina avuntarvitsijoina uudessa yhteiskunnassa (esim. Herz & Lalander 2017; Kaukko ym. 2019; Kuusisto-Arponen & Gilmartin 2019). Esimerkiksi ikätestaukseen liittyvien juttujen visualisoinneissa nuoret olivat joko kasvottomia, osa isompaa joukkoa tai sitten heidät esitettiin tilastoyksikköinä. Vaikka pääosin tämän kaltaisten visuaa-

listen ratkaisuiden käyttäminen johtuu toimittajien eettisten käytäntöjen mukaisesta vaateesta suojata nuorten yksityisyyttä ja anonymiteettiä, olisi tätä esittämisen tapaa hyvä myös pohtia kriittisesti. Miten nuoret voitaisiin esittää osana yhteiskuntaa, jossa he elävät ja toimivat: ottavat kantaa yhteiskunnallisiin asioihin, kohtaavat muita nuoria ja luovat itsensä näköisiä tulevaisuuksia ilman jatkuvaa maahanmuuttajaksi leimautumista.

Uutismedialla on merkittävä rooli maahanmuuttoon liittyvän biopoliittisen hallinnan retoriikan sekä uhri- ja uhkadiskurssien ylläpitämisessä, kuten aineistomme kolmen suomalaisen median osalta osoittaa. Vaikka artikkelimme lähtökohta on ollut kriittinen, olemme erityisesti kiinnittäneet huomiomme mediassa esiintyvien, yksin tulleisiin liittyvien teemojen laajempiin yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin, kuten maahanmuuttopolitiikan kiristyksiin, epäilyksen kulttuurin syntymiseen sekä toiseuttamisen moninaiisiin strategioihin, kuten hiljentämiseen. Suomalaisen yhteiskunnan kehitys on vääjäämättä menossa kohti monimuotoista väestöä ja siksi tosiasioihin perustuvan myötätuntopuheen luominen erityisesti kansallisesti ja alueellisesti merkittävässä uutismedioissa on vakaan yhteiskuntarauhan kannalta tärkeää. Mediassa maahanmuutosta käydyn keskustelun laajentaminen kokemuksellisuutta hyödyntävään ja turvapaikanhakijoiden toimijuutta esille nostavaan uutisointiin voisi luoda yhden areenan solidaarisuutta ja myötätuntoa edistävän yhteiskunnan syntymiseen.

Kiitokset

Kiitämme projekteja SA 266161 ja SA 304146 tutkimuksemme rahoittamisesta. Tutkimuksella on tutkimuseettisen lautakunnan hyväksyntä: lausunto Tampereen alueen ihmistieteiden eettinen toimikunta, 49/2016.

Aineistoviitteet

- AL (8.11.2015). Jurkka, Johanna: Sporttikummit auttavat uuteen alkuun. Kotimaa.
- AL (24.11.2015). STT: Ylöjärven Parkkuuseen alaikäisiä. Kotimaa.
- AL (12.12.2015). Niemitalo, Mirja: Uusi ohje: Virkamiehet arvioivat nuorten hakijoiden ikää. Kotimaa.
- AL (25.1.2016). Saukkonen, Eila: ”Nyt tunnen olevani turvassa”. Kotimaa.
- AL (12.5.2016). (Kirjoittajaa ei tiedossa.) Suomi tilkitsee nyt tehokkaasti oviaan. Kotimaa.
- HS (26.1.2015). Väkiparta, Kaisa: Perheenyhdistämisen ehtoja on kiristetty. Mieli-pide.
- HS (18.9.2015). Kervinen, Elina: Teinipoika pakeni Afganistanista salakuljettajien matkassa – kertoo nyt tarinansa. Ulkomaat.
- HS (15.10.2015). (Kirjoittajaa ei tiedossa.) Espooseen neljäs vastaanottokeskus. Muut; Kaupunki, Lyhyesti.
- HS (2.2.2016). Hannula, Tommi: Kadonneiden pakolaislasten kohtalo on epäselvä. Ulkomaat.
- HS (26.2.2016). (Kirjoittajaa ei tiedossa.) Nuorille järjestettiin elokuvanäytös. Muut; Kaupunki, lyhyesti.
- HS (7.6.2016a). Turtiainen, Suvi: Kilpajuoksu hankalimmaksi maaksi – perheenyhdistämisen vaikeuttaminen sulkee laillisen reitin Eurooppaan. Ulkomaat.
- HS (7.6.2016b). Niskanen, Markku: Toimeentulovaade on kohtuuton. Pääkirjoitus.
- HS (11.6.2016a). Vasantola, Satu: Harva yksin turvapaikkaa hakeva alaikäinen saa perheensä Suomeen. Kotimaa.
- HS (11.6.2016b). Rajamäki, Kari: Suomella ei ole perustetta poiketa muiden Pohjoismaiden linjasta. Mieli-pide.
- HS (7.9.2016). Oksanen, Kimmo & Huhtanen, Jarmo: Traumat ja epätietoisuus näkyvät pääkaupunkiseudun vastaanottokeskuksissa: Pelkästään viime viikolla kaksi itsemurhaa ja kolme itsemurhan yritystä. Kotimaa.
- Yle (22.7.2014). Kettunen, Noora: Enää harva turvapaikan saanut lapsi saa perheensä Suomeen. Kotimaa.
- Yle (8.5.2015). Blomqvist, Sarita: Yksin turvapaikkaa hakevan nuoren tie kulkee yhä harvemmin Suomeen. Kotimaa.
- Yle (9.12.2015). Riikonen, Jarkko: Turvapaikanhakijat näkyvät lastensuojelussa – traumat kuplivat mielenterveysoireina. Kotimaa.
- Yle (17.6.2015). Rigatelli, Sara; Rissanen, Juha & Hurttu, Anna: Isis haluaisi minut – näin taistelijoita värvätään Suomessa. Kotimaa.
- Yle (22.6.2015). Toivonen, Terhi: Turvapaikanhakijoiden määrä rajussa kasvussa, 8 000:n raja voi rikkoutua”. Kotimaa.
- Yle (26.8.2015). Valtonen, Riikka: Totta vai tarua? YLE selvitti turvapaikanhakijoihin liittyvien väittämien todenperäisyyden. Kotimaa.
- Yle (3.9.2015). Özberkan, Yagmur: Keitä ovat turvapaikanhakijat? – Lue kuusi tarinaa. Kotimaa.
- Yle (8.9.2015). Kerkkänen, Tomas & Savolainen, Laura: Mistä tietää, onko Sipilällä käteilyt turvapaikanhakija 17-vuotias? Tiede usein apuna ikäselvityksissä. Kotimaa.
- Yle (2.10.2015a). Tiainen, Paula: Alaikäisten turvapaikanhakijoiden majoitustiloista huutava pula – ”Vanhemmat saattavat myydä kotinsa, että edes joku lapsista pääsee turvaan”. Kotimaa.
- Yle (2.10.2015b). Tolpe, Antje: Alaikäiset turvapaikanhakijat opiskelevat suomea ja elämää – ”Toivoin, että voin jäädä Suomeen pysyvästi”. Kotimaa.
- Yle (15.10.2015). Sipilä, Timo: Turvapaikanhakijatilanne normalisoitumassa – yksiköitä suljetaan ja asiakaspaikkoja vähennetään. Kotimaa.
- Yle (18.10.2015). Länkinen, Tiina: Suurin osa ikätestiin päätyneistä turvapaikanhakijoista paljastuu aikuisiksi. Kotimaa.
- Yle (13.11.2015). Toivonen, Terhi & Pansu, Pekka: Turvapaikanhakijoiden ensimmäinen konttimajoitus nousee Eurajoelle – kuvia. Kotimaa.
- Yle (21.1.2016). Tuomikoski, Mikko: Kova kohtelu näkyy nuorissa turvapaikanhakijoissa – matka Euroopan halki jättää jälkensä. Kotimaa.
- Yle (5.2.2016). Mäntymaa, Eero: Ikäarvioiden luvut julki – 90 ”alaikäistä” turvapaikanhakijaa todettiin täysi-ikäisiksi. Kotimaa.
- Yle (23.2.2016). Haarala, Joonas: Alaikäiset turvapaikanhakijat saavat olla rauhasa Huittisissa. Kotimaa.
- Yle (19.4.2016a). Rautio, Marjatta: Epäily leimaa perheenyhdistämistä – ”Kaikki tuntuvat ajattelevan, että tässä on kyse petkuksesta”. Kotimaa.

- Yle (19.4.2016b). Rautio, Marjatta: Kaksi yritystä saada perhe Somaliasta Suomeen – toinen onnistui, toinen ei. Kotimaa.
- Yle (5.6.2016). Kuronen, Antti: Kansanedustaja huolissaan: ”On riski, että yksintulleita lapsia palautetaan lähtömaihin”. Kotimaa.
- Yle (16.9.2016). (Kirjoittajaa ei tiedossa.) Turvapaikanhakijoiden psyykkisessä pahoinvoinnissa ja itsemurhayrityksissä kasvua. Kotimaa.
- Yle (18.10.2016). Länkinen, Tiina: Suurin osa ikätestiin päätyneistä turvapaikanhakijoista paljastuu aikuisiksi. Kotimaa.
- Yle (26.10.2016). Numminen, Johanna: Calais’n pakolaisleiristä tuli savuava raunio. Ulkomaat.
- Yle (23.12.2016). Kuronen, Antti: Pakolaispojat ajautuvat seksikauppaan Ateenassa – ”Ällöttävää, miehet ovat niin vanhoja”. Ulkomaat.

Kuvaviitteet

- Kuva A: Yle, Antti J. Leinonen (18.10.2016). Suurin osa ikätestiin päätyneistä turvapaikanhakijoista paljastuu aikuisiksi. Kotimaa.
- Kuva B: Yle (Ei kuvaajan nimeä) (8.9.2015). Mistä tietää, onko Sipilää kätelty turvapaikanhakija 17-vuotias? Tiede usein apuna ikäselvityksissä. Kotimaa.
- Kuva C: AL, Kerola, Jaana (koonnut); Asmo Raimoaho & Hannu Mänttari (grafiikka) (14.10.2016). ”Pelkosi vainosta ei ole perusteltua”.
- Kuva D: HS (Ei kuvaajan nimeä.) (15.4.2016). Viisaudenhammas kertoo turvapaikanhakijan iän. Kotimaa.

Kirjallisuus

- Aas, Katja Franco (2005). ”The body does not lie”: Identity, risk and trust in technoculture. *Crime, Media, Culture* 2:2, 143–158. <https://doi.org/10.1177/1741659006065401>
- Benson, Rodney (2013). *Shaping migration news: A French-American comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Chouliaraki, Lilie & Stolic, Tijana (2017). Rethinking media responsibility in the refugee “crisis”: a visual typology of European news *Media, Culture & Society* 39:8, 1162–1177. <https://doi.org/10.1177/0163443717726163>
- Collier, John & Collier, Malcolm (1986). *Visual anthropology. Photography as research method*. Albuquerque: University of New Mexico Press.
- Esses, Victoria M.; Medianu, Stelian & Lawson, Andrea S. (2013). Uncertainty, threat, and the role of the media in promoting the dehumanization of immigrants and refugees. *Journal of Social Issues* 69:3, 518–536. <https://doi.org/10.1111/josi.12027>
- Foucault, Michel (2003[1976]). Lecture 11, 17 March 1976. Teoksessa: Foucault, Michel (2003 [1976]). *Society Must Be Defended: Lectures at the College de France*. New York, Picador Press, 239–264.
- Frigyes, Paul (2018). Ensamkommande i medierna – före och efter flyktingkrisen 2015. Teoksessa Andersson Schwarz, Jonas; Frigyes, Paul; Hammarlund, Johan; Johansson, Bengt; Rapacioli, Paul; Selin, Henrik; Stenberg, Jacob & Truedson, Lars (toim.). *Sverigebilden – om journalistik och verklighet*. Tukholma: Institutet för mediastudier, 39–59.
- Gilmartin, Mary & Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa (2019). Borders and bodies: siting critical geographies of migration. Teoksessa: Mitchell, Katharyne; Jones, Reece & Fluri, Jennifer L. (toim.). *Handbook on Critical Geographies of Migration*, Edward Elgar, 18–29. <https://doi.org/10.4337/9781786436030.00008>
- Godin, Maria & Doná, Giorgia (2016). ”Refugee Voices,” New Social Media and Politics of Representation: Young Congolese in the Diaspora and Beyond. *Refuge: Canada’s Journal on Refugees*, 32:1.
- Hellman, Heikki & Haara, Paula (2018). Journalistit kulttuurisina välittäjinä: Mad Men -tv-sarjan legitimointi laatusarjana suomalaisessa lehdistössä 2008–2015. *Media & viestintä* 41:2, 97–122. <https://doi.org/10.23983/mv.73064>
- Herz, Marcus & Lalander, Philip (2017). Being alone or becoming lonely? The complexity of portraying “unaccompanied children” as being alone in Sweden. *Journal of Youth Studies* 20:8, 1062–1076. <https://doi.org/10.1080/13676261.2017.1306037>

- Horsti, Karina (2016). Visibility without voice: Media witnessing irregular migrants in BBC online news journalism. *African Journalism Studies* 37:1, 1–20. <https://doi.org/10.1080/23743670.2015.1084585>
- Horsti, Karina & Pellander, Saara (2016). Mummot mediassa. Julkinen keskustelu kahdesta ”isoäititapauksesta” 2009–2010. Teoksessa: Fingerroos, Outi; Tapaninen, Anna-Maria & Tiilikainen, Marja. (toim.). *Perheenyhdistäminen. Kuka saa perheen Suomeen, kuka ei ja miksi?* Tampere: Vastapaino, 161–177.
- Huckin, Thomas (2002). Textual silence and the discourse of homelessness. *Discourse @ Society* 13:3, 347–372. <https://doi.org/10.1177/0957926502013003054>
- Hynes, Patricia (2017). Trust and mistrust in the lives of forcibly displaced women and children. *Families, Relationships and Societies* 6:2, 219–37. <https://doi.org/10.1332/204674317x1486112722366>
- Hynes, Tricia (2003). New issues in refugee research. The issue of “trust” or “mistrust” in research with refugees: choices, caveats and considerations for researchers. Geneva: Evaluation and Policy Analysis Unit, The United Nations Refugee Agency.
- Höijer, Birgitta (2004). The discourse of global compassion: the audience and media reporting of human suffering. *Media, Culture @ Society* 26:4, 513–531. <https://doi.org/10.1177/01634437040444215>
- Journalistin ohjeet ja liite (2014). Saatavilla: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/ (luettu 15.4.2019).
- Kauko, Outi (2015). Yksinäisyys alaikäisten turvapaikanhakijoiden valottamana. *Yhteiskuntapolitiikka* 80:1, 35–45.
- Kauko, Mervi (2015). *Participation in and beyond liminalities. Action research with unaccompanied asylum-seeking girls*. ACTA UNIVERSITATIS OULUENSIS E Scientiae Rerum Socialium 156.
- Kauko, Mervi; Korkiamäki, Riikka & Kuusisto, Anna-Kaisa (2019). Normatiivisesta etiikasta elettyyn kohtaamiseen: tutkimuksellista hengailua yksin tulleiden maahanmuuttajanuorten kanssa. Teoksessa: Rutanen, Niina & Vehkalahti, Kaisa (toim.). *Tutkimuseettisestä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka II*. Nuorisotutkimusverkosto, 86–102.
- Korjonen-Kuusipuro, Kristiina; Kuusisto, Anna-Kaisa & Tuominen, Jaakko (2018). Everyday negotiations of belonging – Making Mexican masks together with unaccompanied minors in Finland. *Journal of Youth Studies* 22:4, 551–567. <https://doi.org/10.1080/13676261.2018.1523539>
- Korjonen-Kuusipuro, Kristiina & Kuusisto, Anna-Kaisa (2019). Socio-material belonging – Perspectives for the intercultural lives of unaccompanied refugee minors in Finland. *Journal of Intercultural Studies* 40:4, 363–382. <https://doi.org/10.1080/07256868.2019.1628725>
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa (2015). Ajatuksia myötätunnosta ja kivusta. *Terra* 127:2, 83–89.
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa (2016a). Perheettömiksi suojellut. Yksin tulleiden alaikäisten oikeus perheeseen. Teoksessa: Fingerroos, Outi; Tapaninen, Anna-Maria & Tiilikainen, Marja. (toim.). *Perheenyhdistäminen. Kuka saa perheen Suomeen, kuka ei ja miksi?* Tampere, Vastapaino, 89–109.
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa (2016b). Myötätunnon politiikka ja tutkimuseettiikka Suomeen yksin tulleiden maahanmuuttajanuorten arjen tutkimisessa. *Sosiologia* 53: 4, 396–415.
- Kuusisto, Anna-Kaisa & Korjonen-Kuusipuro, Kristiina (2018a). Yksin tulleet nuoret hallinnan kohteena: suomalainen yhteiskunta näköalattomuuden vai toivon rakentajana? Puheenvuoro. *Janus Sosiaalipolitiikan ja Sosiaalityön Tutkimuksen Aikakausslehti* 26:4, 370–378. <https://doi.org/10.30668/janus.76480>
- Kuusisto, Anna-Kaisa & Korjonen-Kuusipuro, Kristiina (2018b). Miten kokemuksellista tietoa käyttäen voidaan parantaa yksin Suomeen saapuneiden maahanmuuttajanuorten asumista? *Tiede ja edistys* 43: 2, 152–158.
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa & Gilmartin, Mary (2019). Embodied migration and the geographies of care: the worlds of unaccompanied refugee minors. Teoksessa: Mitchell, Katharyne; Jones, Reece & Fluri, Jennifer L. (toim.). *Handbook on Critical Geographies of Migration*. Cheltenham: Edward Elgar, 80–91.
- Maahanmuuttovirasto, MIGRI (2015). Lapsen asian käsittely ja päätöksenteko maahanmuuttovirastossa. MIGDno/2013/1037. (Ohje saatavilla Maahanmuuttoviraston kirjaamosta.)
- Maahanmuuttovirasto, MIGRI (2019a). Toimeentuloedellytys. Saatavilla: <http://migri.fi/toimeentuloedellytys-suomesta-oleskeluluvan-saaneen-perheenjäsenselle> (luettu 12.4.2019).
- Maahanmuuttovirasto, MIGRI (2019b). Toimeentuloedellytys erilaisten oleskelulupien kohdalla. Saatavilla: <https://migri.fi/toimeentulo> (luettu 12.4.2019).
- Maasilta, Mari (2018). Maailma tulee kylään: vastaanottokeskuksen aikaansaama tunnekeskustelu. Teoksessa: Maasilta, Mari & Nikunen, Kaarina (toim.). *Pakolaisuus, tunteet ja media*. Tampere: Vastapaino, 48–70.

- Malkki, Liisa (1996). Speechless emissaries: Refugee, humanitarianism and dehistoricization. *Cultural Anthropology* 11:3, 337–404. <https://doi.org/10.1525/can.1996.11.3.02a00050>
- McLaren, Helen J. & Patil, Vishwanath Tejaswini (2016). Manipulative silences and the politics of representation of boat children in Australian print media. *Continuum* 30:6, 602–612. <https://doi.org/10.1080/10304312.2016.1231796>
- Nikunen, Kaarina (2010). Rakastamisen vaikeudesta: Internet, maahanmuutokeskustelu ja tunteet. *Media & viestintä* 33:4, 7–26. <https://doi.org/10.23983/mv.62919>
- Nikunen, Kaarina (2016). Hopes of hospitality: Media, refugee crisis and the politics of a place. *International Journal of Cultural Studies* 19:2, 161–176.
- Ní Raghallaigh, Muireann (2013). The causes of mistrust amongst asylum seekers and refugees: Insights from research with unaccompanied asylum-seeking minors living in the Republic of Ireland. *Journal of Refugee Studies* 27:1, 82–100. <https://doi.org/10.1093/jrs/fet006>
- Pöyhtäri, Reeta (2018). Raiskausutisista vihapuheeseen: uutismedian eettistä harkintaa. Teoksessa: Maasilta, Mari & Nikunen, Kaarina (toim.). *Pakolaisuus, tunteet ja media*. Tampere: Vastapaino, 92–126.
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Suurpää, Leena (2016). Pieni ja suuri ikäero: kiistanalaiset ikämäärittelyt nuorten turvapaikanhakijoiden elämässä. Teoksessa: Honkasalo, Veronika; Mainche, Karim; Onodera, Henri; Peltola, Marja & Suurpää, Leena (toim.). *Nuorten turvapaikanhakijoiden elämää vastaanottovaiheessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 64–68.
- Tapaninen, Anna-Maria (2018). Rajalla laboratoriossa: iän arviointia, iän määrittämistä ja ikämääräyksiä. *Tiede ja edistys* 2018:3, 216–237.
- Tester, Keith (2001). *Compassion, morality and the media*. Buckingham: Open University Press.
- Ticktin, Miriam (2011). *Casualties of Care: Immigration and the politics of humanitarianism in France*. Oakland: University of California Press.
- Tuomola, Salla (2018). Pakolaiskeskustelu MV-lehdessä: Merkityksellistämisen mekanismit ideologisissa puhuttelutavoissa. *Media & viestintä* 41:3, 171–191. <https://doi.org/10.23983/mv.75324>